

Kasdien

Išlaktys, kaip pelės . . .
Kur dingo \$59 bil.?
Pasimetę "vaduotojai"
Laisvamųjų klubai

Centro Amerikos penkios šalys, jų tarpe ir Nikaragva, susitarė, kad "contru" bazes Hondure ir kitur reikia uždaryti. Vadinasi, prez. Reagano apginkluotas gaujas "palaidoti". "Laidotuvių" apeigoms tvarkyti kreipėsi į Jungtines Tautas ir prašo paskubėti.

Atrodo, kad JAV Komunistų partijos generalinio sekretoriaus Gus Hall pranašavimai pasiteisins, kad šiemet "contros" kaip pelės iš savo lizdų išbėgios kur kas galės. Nėra abejonės, nemaža jų čia ir pas mus Amerikoje atsiras. Tai bus dar viena dozė atskleisti amerikiečių tautos pažangias nuotaikas reakcinėmis.

Prez. Bush vienu mostelėjimu sugalvojo iš žmonių bonais surinkti \$59 milijonus ir išgelbėti taupymo ir paskolų kasas (SLA) nuo bankrutavimo. Žinoma, neprastas sumanymas, jeigu negelbėti jų nuo subankrutavimo, milijonai smulkiųjų indėlininkų prarastų savo santaupas, kaip prarado Didžiosios depresijos metais.

Antra vertus, prašosi klausimas, ar tie \$59 milijonai taupomose kasose sudegė? Ne, nesudegė ir nedingo iš pinigų cirkuliacijos. Jie perėjo į paskolas ėmusiųjų rankas, ir doleriai į taupomąsias kasas nebegriš . . .

Nuo to, kai dypukinės išėivijos lyderiai pradėjo "vadavimo" politikavimą, savitarpio peštynės per metų metus vyko, tebevyksta dabar. Pešdavosi vyrai už pirmenybę visuomeniniame judėjime, už per vasario 16 minėjimuose surinktąsias aukas, už keliones Washingtono į Baltuosius rūmus susitikti su Baltųjų Rūmų durininkais ir p.

Dabar, kai Lietuvoje persitvarkymo Sąjūdis pabudino tautos savimonę atgimti, "vaduotojai" pasimetė. Kai kurie dar vis tebeveikia, kad "Lietuvą reikia vaduoti", bet jų žymių dalis nutilo ir laukia, ką persitvarkymas Lietuvai duos, o mažuma persitvarkymą sveikina.

Nors ši maža mažuma mus pažangiečius vis dar tebeignoruoja, bet mes jiems vistiek linkime geriausios sėkmės.

Kai Lietuvos tarybinė vyriausybė tikintiesiems gražino Vilniaus katedrą ir ėmė gražinti kai kurias kitas bažnyčias bei kontaktuosius su vyskupu ir kardinolu, kilo tokia euforija, tarsi Lietuva kaip buvo bažnytinė, taip ir tebėra, nė truputį nepaliesta stalinistinės atiezmo propagandos . . .

Argi ištis taip? Faktai rodo, kad Lietuvos žmonių požiūris į religiją pusėtinaisi pasikeitęs. Išgalint viešumai, tarsi grypai po lietaus,

Sausio 17 dieną Vilniuje įvyko žurnalistų suvažiavimas, kuriame dalyvavo 470 žmonių. Nuotraukoje - suvažiavimo vaizdas.

VIENTELIS - IŠ SOCIALIZMO ŠALIŲ

Praėjusių metų pabaigoje Japonijoje, Tokijyje, įvyko tarptautinis kompiuterinės regos srityje dirbančių mokslininkų seminaras. Jame dalyvavo ir svečias iš Lietuvos — Kauno politechnikos instituto elektronikos katedros asistentas Vladas Lašas. Jis — sunku tuo patikėti — buvo vienintelis šios srities mokslininkas iš visų socializmo šalių.

Vladui Lašui sugrįžus į Lietuvą — trumpas interviu su juo.

— Pirmiausia, kaip patekote į šį seminarą?

— Sužinojęs apie šį tarptautinį renginį, išsiunčiau savo darbo referatą. Ir neužilgo gavau atsakymą, kad mano darbas japonus sudomino ir esu kviečiamas skaityti apie tai pranešimą jų organizuojamame tarptautiniame seminare.

Ėmiau tvarkyti dokumentus — ir susidūriau su daugybe rūpesčių. Kauno politechnikos institutas, vis dar, deja, tiesiogiai savo mokslininko negali pasiųsti į joki tarptautinį mokslininkų susibūrimą. Važiavau į Maskvą, skambinau į Japoniją ir derinau, derinau, derinau. Tačiau viskas pagaliau išsprendė, ir aš atsidūriau Tokijyje.

— Kompiuterinė rega — kas tai per mokslo šaka?

— Kompiuterinė rega — viena iš dirbtinio intelekto kūrimo krypčių. Aš Tokijyje skaičiau pranešimą apie reljefo išryškinimą pagal prustoninį vaizdą. Tai yra kompiuteris „mato“ ir analizuoja ne tik, pvz., juodai baltą vaizdą, bet ir vienspalvį su nelygiu reljefu. Mano pranešimas buvo daugiau teorinio pobūdžio, o pagal seminaro lygį (vertinant kritiškai) — gana vidutinis.

— Kas „diktavo madą“ seminarui?

— Kol kas tai daro Amerikos universitetai. Tačiau japonai jau

visoje Lietuvoje pradėjo organizuoti laisvamųjų klubai, atkurti buržuazijos metais alinta laisvamųjų draugija.

S. J. Jokubas

aplenkė amerikiečius, diegdami greičiau už juos teorinius darbus į gamybą. Ne kartą pastebėjau: amerikiečiai su neslepamu pavydu vartė rankose kai kurias juos sudominusias mikroschemas. „Gal parduosite?“ — atsargiai teiravosi renginio šeiminkų. „Ne, — atsakinėjo japonai, — mes parduosime jums tik gatavas sistemas“.

— Ar nesiljautėte seminare, kuriame dalyvavo apie 200 mokslininkų iš 17 pasaulio šalių, — „balta varna“?

— Visai ne. Sakysim, europiečiai puikiai žino, kur yra Lietuva, gyvai domėjosi įvykiais Respublikoje. Vienas belgų profesorius net priėjo, paspaudė ranką: „Sveikinu, jūs vėl turite savo vėliavą“. O apie tai, kad Vilniuje, Gedimino pilies bokšte, suplevėsavo trispalvė, po poros dienų pranešė japonų laikraščiai, einantys anglų kalba.

— Ar, apsilankius Japonijoje, nekyla „apelitas“ dalyvauti ir kituose tarptautiniuose mokslininkų susibūrimuose? Juolab kad jūs pats minėjote, kad netrukus Jūsų tyrimų tema toks susibūrimas įvyks Italijoje.

— Aišku, norėtusi. Ir tikiuosi, kad dabar, atgimimo laikais, į tarptautinius mokslininkų renginius vyks ne tik mokslo „asai“, bet ir tie, kurie dar žengia tik pirmuosius žingsnius.

TRUMPAI

— „New York Times“ skelbia Sveikatos departamento pasisakymą: nors senesni kaip 60 metų sudaro 17 procentų šalies gyventojų, bet mirstančių nuo pritaikytų neatitinkamų vaistų sudaro 51 procentą.

— Iš Cape Kanaveral, Fla., paleistas satelitas, kurio vertė \$65 milijonai. Jo iškėlimui į erdvę raketos kainavo \$30 milijonų.

— Vakarų Vokietijos užsienio reikalų ministras Dietrich Gensher pasisakė už visišką nusiginklavimą.

BURIASI LIETUVOS

EKONOMISTAI

Neseniai Lietuvos respublikinis laikraštis „Tiesa“ paskelbė tokią informaciją apie Vilniaus universiteto ekonomistų veiklą.

Grupė finansų ir kredito katedros dėstytojų kreipėsi į visus Universiteto ekonomistus, siūlydami jungtis į ekonomistų draugiją.

Įvykusiame susirinkime šios katedros profesorius Stasys Uosis sąjunginę mokslinę ekonominę draugiją pavadino nevaisingu biurokratinės sistemos kūdikiu. Lietuvos ekonomikai ši draugija iš esmės nieko gero nedavė, todėl tikslinga įkurti savarankišką profesionalių Lietuvos ekonomistų sąjungą, atkurti profesinį ekonomistų prestižą, koordinuoti ekonomikos mokslų prekinį-piniginį santykių tyrimais, plėsti ekonominį liaudies švietimą.

Lietuvos ekonomistų sąjunga turėtų vienyti atskiras ekonomistų draugijas. Viena iš tokių ir turi būti Universiteto ekonomistų draugija.

Susirinkimas išrinko Universiteto ekonomistų draugijos steigimo grupę.

Perskaitęs šią žinutę, suku profesoriaus Stasio Uosio telefono numerį.

— Minėtoje informacijoje buvo paminėta, kad Lietuvos ekonomistų sąjunga turėtų vienyti atskiras ekonomistų draugijas. Kas tai?

— Tai įmonėse, organizacijose susibūrę į draugijas ekonomistai: Universitete, Plano komitete, Mokslų Akademijos Ekonomikos institute, gamybklose ir t.t. Rajonuose ekonomistai galėtų susiburti į rajono ekonomistų draugijas. Žodžiu, tai būtų būrimas Lietuvos ekonomistų draugijos žemutinės grandies organizacijos.

— Ir tos žemutinės grandies organizacijos...

— ...išrinks delegatus į būsimą Respublikos ekonomistų draugijos steigiamąjį suvažiavimą. Jis turėtų įvykti šių metų vasarą. Jau dabar jam organizuotai ruošiamės, rengiame būsimosios draugijos įstatus. Žodžiu, Lietuvos ekonomistų draugiją kuriame demokratiniu keliu, t. y. nuo apatinių jos grandžių. O ne nuo viršaus — kaip buvo sukurta sąjunginė mokslinė ekonomistų draugija.

— O kokie santykiai bus Lietuvos ekonomistų draugijos su minėta sąjungine draugija?

— Aš siūlau visai nutraukti su ja ryšius. Per visą jos gyvavimo laikotarpį ji mums, Lietuvos ekonomistams, jokios naudos nedavė, tik paimdavo trečdalį šios draugijos Lietuvos skyriaus lėšų. Be to, minėta draugija yra su luominiais bruožais: pvz., į ją negali įeiti žemesnio ūkio ekonomistai. O mes norime vienyti visus aktyvius, naujoviškai mąstančius ekonomistus, nepriklausomai, kokioje pramonės ar mokslo šakoje jie dirba. T. y. mes norime būti tokia organizacija, kokios yra dabar, pvz., žurnalistų ar Rašytojų sąjungos.

Kalbėjosi Arūnas Marcinkevičius

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Emigracijos pažangiečiai netiki

Sausio 9 d. Vilniuje Menininkų namuose įvyko atviras partinis Rašytojų sąjungos susirinkimas. Aldona Žemaitytė laikraštįje „Literatūra ir Menas“ sausio 21 dienos laidoje rašo, kad rašytojų svečiai istorikai ir rašytojai kalbėjosi apie tai, kas dabar itin jaudina kiekvieną Lietuvos pilietį nepaisant jo pažiūrų, įsitikinimų ir net tautybės.

Aldona Žemaitytė straipsnyje „Lietuva priklausoma ir nepriklausoma“ perduoda ir kai kurių kalbų santraukas. Mus čia emigracijoje pažangiečius, kurie gauname laikraštį „Literatūra ir Menas“, apstulbino žinomo rašytojo Jono Mikelinskos pasisakymas tame susirinkime.

Jonas Mikelinskas susirinkimo baigiamajame žodyje pasakė: koks netikslus yra terminas „fašistinis Smetonos režimas“, girdi, ką bendro su fašizmu turėjo režimas, kurio metu ne viena nacija nebuvo priešpastatoma kitai, o kiekviename miestelio spaudoje kioskė galėjai rasti komunistinės spaudoje, kurios tuometinė vyriausybė jai ir netoleravo, tai bent nedraudė.

Jonas Mikelinskas palygynus dar nėra senas žmogus, gimęs 1922 metais. Kai 1940 metais Lietuvoje buvo atstatoma Tarybų valdžia, jis buvo 18 metų paauglys. Tokio amžiaus kaip jis ir jaunesni šiandien Lietuvoje sudaro gyventojų daugumą. Vieni jų gal truputį atsimesna to meto buržuazinį režimą Lietuvoje, bet daug didesnė jų dalis visiškai nieko neatsimesna. Šie gal ir gali patikėti, kad buržuazijos metais „kiekviename miestelio spaudoje kioskė galėjai rasti komunistinės spaudoje, kurios tuometinė vyriausybė jai ir netoleravo, tai bent nedraudė“. Emigracijos pažangieji lietuviai, kurie iš Lietuvos emigravo po I Pasaulinio karo bei to „fašistinio Smetonos režimo“ metais, netiki, nes kaip čia Amerikoje, taip Lotynų Amerikoje yra nemaža, kurie Dimitravo, Varnių stovyklų bei Kauno, Panevėžio, Šiaulių kalėjimų duonos skonį labai gerai žino.

Daugelis išėivijoje atsimesna, kaip dar net Stulginskio prezidentavimo metais vyko prieš žydus pogromai, degutu teplojimas jų parduotuvių iškabų. Atsimesna kaip buvo užpildinėjamos lenkų mokyklos, kaip Panevėžyje lenkų gimnazijos langai buvo išgurinti. Atsimesna, kaip 1926 metais tuoj po fašistinio perversmo buvo surinkti profsąjungų pažangesni darbuotojai ir sukisti į kalėjimus, kaip tais metais gruodžio 17 buvo sušaudyti keturi komunarai.

Įsipilietinus tam „fašistiniam Smetonos režimui“ netgi nieko dėta socialdemokratų jaunimo organizacija „Žiezirba“ buvo „nekošer“. O ką kalbėti apie komunistų partiją! Už priklausymą komunistų partijai žmogus buvo teisiamas kalėjimams ilgiems metams. Mažai mažesnės baudos buvo ir už skaitymą komunistinės spaudoje. Miestiečiai gavę pagrindinį komunistinį laikraštuką ar atsišaukimą, slėpdavo malkų pažiūrėti ar kur kitur. Valstiečiai — klojimuose šieno prėsle, tvartuose po loviu. Klasikinio fašizmo Italijoje. palyginus su gyventojų skaičiumi, tokio procento politinių kalinių nebuvo, koks buvo Lietuvoje.

Atsimesname pažangiečiai kaip mes čia Amerikoje skelbdavom finansinius vėjus sukėlimui pinigų politiniams kaliniams šelpti Lietuvoje. Rėmėme, aukojome kiek kuris išgalėdami. Mitingavome, siuntėme protesto telegramas Smetonai.

Jono Mikelinsko bendraamžiams ir jaunesniems, ypač jaunimui apie visa tai reiktų pasakyti. Labiausia reiktų pasakyti, ir nedelsiant pasakyti Lietuvos Laisvės Lygos žmonėms, kad pagalvotų, ko siekia jų vadovai ekstremistai. Tai turėtų padaryti istorikai, nemėgstantys lietuvių tautos istorijoje „baltų dėmių“. Mes to negalime padaryti, per toli gyvename nuo Lietuvos, o mūsų „Vilnis“ nedaug žmonių Lietuvoje pasiekia: Bet turėkime viltį, anksčiau ar vėliau kai kas pasakys, kad Smetonos režimas laisviau mąstančiam žmogui nebuvo rožių buketas.

Rašytojo J. Baltušio laiškas redaktoriui

Brangus žmogau, žemietį kupiškėne, drauge ir bičiulį Stasys J. Jokubka

Karštai ir nuoširdžiai sveikinu Jus, visus Jūsų artimuosius ir mielus brangius „Vilnies“ draugus.

Iš visos širdies linkiu visiems geros sveikatos, didelės sėkmės visuose darbuose ir reikaluose, pirmiausia nešant šviesą, tiesą ir pažangią mintį Amerikos lietuviams. Labai ir labai norėčiau, kad būtumėte visi laimingi, ramūs, ateitim užtikrinti, gyventumėte ilgus ir ilgus prasmingo gyvenimo metus.

Labai apgaulestauju, kad gerokai atitrūkau nuo Jūsų, brangus drauge Stasy, nuo Jūsų veiklos. Priežasčių tam buvo, tačiau jos nepateisina šito atitrūkimo. Labai ir labai prašau nerūstauti, būti atleidžiamas.

Iš visos širdies dėkoju už „Vilnį, gaunu jį pastoviai ir kiekvieną kartą pasistūčiau, kad jį stipriai išaugo, visą laiką darosi įdomesnė, visokeriopai tobulesnė, daug gero neša mums visiems, pirmiausia — teisingai informuoja apie JAV gyvenimą, žmones. Ačiū!

2

Trys dienos Punske

Girgžda po kojom sniegas. Kaukši Juozo Vainos lazda. Atrodo, ne tiek pasiramsciuodamas ja eina, o tartum matuodamas kelio atstumą ar patį gyvenimą. Kaukšt pakaukšt... Keistas daiktas tas gyvenimas: jeigu atgal žiūrėsi į jį kaip į laiką — tarsi nebūta, jei bandysi prilyginti jį laukui — rasi šio bei to pasėta.

Juozas Vaina — žinomas lietuvių kultūros veikėjas Lenkijoje. Buvo tarp tų, kas 1957 m. įsteigė Lietuvių visuomeninę kultūros draugiją, mokytojavu Suvalkuose ir Punske. Paskui, kai nueisim į Alicijos ir Adamo Sitarškių namuose pradėtą ir prisiglaudusį regiono visuomeninį muziejų, pamatysim lentynoje J. Vainos išleistą elementorių „Šaltinėlis“.

J. Vaina sako, kad sugaišo ne mažiau kaip 10 000 valandų, rengdamas etnografinį muziejų. Štai dabar jis ir rakina jo duris — senosios mokyklos duris. Naujoji Punsko mokykla — aštuonmetė ir licejus (9—12 klases) — greta „Šiuose keturiuose kambarėliuose yra apie 20 000 eksponatų — namų ir ūkio rakandai, mežginiai, audiniai, Punsko krašto rašytojų A. Markevičiaus, A. Žukausko, A. Morkaus knygos...“ — pasakoja J. Vaina. Rodyti ir pasakoti pradeda nuo garbingiausios ekspozicijos, skirtos Dariui ir Girėnui. Rodo medinį koplytstulpį, pirmą paminklą Soldine, kur 1933 m. krito drausiųjų lakūnų „Lituanica“. Atvirukai, laikraščių iškarpos, pašto ženklai, iš katastrofos vietos atgabenta lentelė su įrašu „Čia ilsisi lietuvių lakūnai — Atlanto nugalėtojai“.

Taigi vieną žiemos dieną mes — žurnalistai V. Kazakevičius, J. Mackevičius, J. Kuckailis ir šių eilučių autorius, kaip „Tėviškės“ draugijos delegacija, pervažiuome Lenkijos sieną ir atsidūrėme... lietuviškose apylinkėse. Suvalkų vaivadija — lietuviškoji Lenkija. Čia gyvena didžioji Lenkijos lietuvių dalis — apie dešimt tūkstančių. Nors kai galvojame apie Lenkiją, pirmiausia mintys krypsta į Varšuvą. Čia studijavo lietuvių kultūros veikėjai M. K. Čiurlionis, J. Naujalis, S. Šimkus, P. Rimša, J. Vienožinskis, A. Žmuidzinavičius, čia gyveno ir veikė V. Kapuskas, Z. Angarietis. 1889 m. Varšuvoje įsikūrė švietėjiška draugija „Lietuva“. Jos iniciatyva 1889 m. pradėtas leisti „Varpas“.

Lietuvių Lenkijoje, kaip rašo „Tarybų Lietuvos enciklopedija“, ėmė rasti XIII amžiuje. XIV a. Krokuvėje, karaliaus dvare, apsigyveno Lietuvos didikų, nuo XV a. Krokuvos universitete mokėsi studentų iš Lietuvos. XV—XVI a. lietuviai ir lenkai ėmė kolonizuoti nuo karų ištuštėjusią jotvingių teritoriją (didelė jos dalis dabar priklauso Lenkijai).

Punsko miestukas nedidelis, apie 1000 gyventojų. Bet savo padėtim Lenkijos lietuvių visuomeniniame kultūriname gyvenime užima „sostinės“ padėtį. Punske yra Lietuvių visuomeninės kultūros drau-

gijos (LVKD) centro valdyba. Draugija turi 2000 narių, 48 skyrius (Varšuvoje, Suvalkuose, Vroclave, Scecine, Olštynė ir kituose Lenkijos miestuose). Punske veikia vienintelė Lenkijoje lietuviška gimnazija (licejus). Iš aštuonių Punsko valsčiaus mokyklų penkios yra lietuviškos. Pridėkim dar du mūsų minėtus ir aplankytus muziejus. Ir Punskas, esąs tikras bažnytkaimis, įgis visai kitą vertę ir mastą.

Vieną vakarą praleidome svečiuose mokytojo Algio Uzdiolos namuose. Jis vadovauja „Jotvos“ šokių kolektyvui. Ilgai pasakojo savo išpūdžius iš kelionės į Kanadą, į Hamiltoną, kur dalyvavo išėivijos šokių šventėje. „Jotva“, atrodo, tapę ta vieta, kur atgims senoji jotvingių dvasia — papročiai, rūbai, muzika... Be „Jotvos“ punskiečiai dar turi „Sūduvos“ dainų ir šokių ansamblį, moksleivių dainininkų ir skudutininkų grupę „Ubuonėlė“, kaimo kapelą „Klumpė“, estradinį ansamblį „Punia“, dramos būrelį prie Lietuvių kultūros namų.

Punskiečiai ne tik šoka ir dainuoja. Matytumėt, kaip Algio brolis Sigitas šeiminkauja po savo tris dešimtis hektarų. Garažą, kur stovi trys jo traktoriai, kartais paverčia į koncertų salę. Taip čia priimta — kol trūksta salių (mažėm, greta licejaus pradėdami statyti didelį kultūros namą, kokių neturės ir patys. Šuvalkai, vaivadijos centras), salėm paverčiami kluonai, garažai. Ypač tada, kai atvažiuoja artistai iš Lietuvos — žiurovų minios.

Suvalkų vaivadijos vadovybė vertina čia gyvenančių lietuvių darbštumą, išradingumą, organizuotumą. Mūsų tautiečiai yra pavyzdingi ūkininkai, pagiriami ne tik Suvalkuose, bet ir visoje Lenkijoje. Čia daug kas daroma draugiškai, bendrai — tiesiamis vandeniekis, telefonas. Talkomis buvo pastatyta ir Punsko ambulatorija — ji viena moderniausių Lenkijos kaime.

...Einam per žiemos naktį. Kaukši J. Vainos lazda. Einam sustyrė — labai jau šaltos dienos išpuolė. O senasis mokytojas žengia su striukele, juk visada savo namuose jautiesi geriau negu svečiuose. Tuoj atsiveikinsim su J. Vaina, su LVKD centro valdybos pirminku, licejaus direktoriumi S. Paransevičiumi, viršaičiu R. Vitkausku, mielu mūsų globotoju A. Valinčiumi. Būkit turtingi laime ir sveikata, duona ir knyga, gyvendami šioje gražioje jotvingių žemėje, palei Lietuvą.

Algis Kusta

— Neseniai Vatikanas pasisakė prieš visas rasizmo formas.

— Už fizikos ir chemijos mokslus apdovanotų Nobelio premija yra apie pusė amerikiečių, bet tyrinėjimų duomenimis, vaikai, baigę pradinės mokyklos yra beveik analfabetai matematikoje.

Pats aš mažai ką berašau, atėjo senatvė, tačiau gyvenime dar dalyvauju. Mūsų gyvenime, Lietuvoje ir visoje šalyje daug naujo, šviesaus, šildančio širdį, vyksta spartus visos mūsų tautos nacionalinis atsigavimas, labai daug kas keičiasi praktiškame gyvenime į gerąją pusę, nors turime ir visokių problemų. Esu laimingas, kad sulaukiau šitokio meto, dalyvauju gyvenimo pašvietėjime.

Dar kartą nuoširdžiai sveikinimai Jums visiems. Prie jų visa širdimi prisideda ir mano žmona Monika Mironaitė. Abu stipriai apkabiname Jus visus.

Su meile Juozas Baltušis

P.S. Šis laiškas rašytas gruodyje ryšium su besiertinančiais Naujais metais, bet atėjo tik vasario 22 d. su priklijuotu ant voko paaiškinimu: RETOUR, Une seconde fois, Cause de retour non-indiqué.

Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.

Žmonės ir datos

BALANDŽIO 1 DIENA
PRIEŠ 80 METŲ

Akmenės rajone, Žibikų kaime, gimė lietuvių poetas, prozininkas Klemensas Dulka, tikroji pavardė Baltutis. Jis mokėsi Viekšnių, vėliau Telšių gimnazijoje, studijavo Kauno universiteto humanitarinių mokslų fakultete ir Kauno meno mokykloje. Jo pirmoji poezijos knyga „Po tėviškės klonius“ pasirodė 1929 metais. Vėliau Klemensas Dulka išleido tris poezijos rinkinius, iš kurių vieną vaikams. Taip pat rašė apsakymus, redagavo almanachą „Septyni“.

Mirė Klemensas Dulka 1944 metais Kaune.

BALANDŽIO 1 DIENA
PRIEŠ 410 METŲ

Isteigtas Vilniaus universitetas. Knygoje „Vilniaus universitetas“ rašoma: „Vilniaus universitetas yra seniausia mūsų šalies aukštoji mokykla. Ilga ir sudėtinga jo istorija. Įkurtas 1579 metais jis keletą amžių buvo vienintelė aukštoji mokykla Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, vienintelis mokslo ir švietimo židinys, kuriame koncentravosi beveik visas intelektualinis šalies gyvenimas. Keičiantis istorinėms sąlygoms, keitėsi jo politinis veidas ir kultūrinis vaidmuo. Per visą Universiteto gyvavimo laikotarpį pažangiosios idėjos nuolat grūmėsi su stipria, valdžios remiama reakcija, jo veikloje buvo daug klestėjimo, bet taip pat ir stagnacijos, nykimo, tragiškų momentų. Tačiau net ir pačios juodžiausios reakcijos metais nebuvo laikotarpio, kad Universitetas nevaidintų pažangaus, tegul ir riboto, vaidmens, kad tarp jo profesūros ir studentų neatsirastų tokių, kurie remtų pažangiąją mintį ir ją skleistų. Senasis Vilniaus universitetas garsėjo žymių mokslininkų ir auklėtinių vardais, turėjo didelį autoritetą, darė įtakos pasaulio mokslinei minčiai. Našiausiais savo veiklos laikotarpiais, ypač devynioliktojo amžiaus pradžioje, jis prilygo geriausioms Europos aukštosioms mokykloms. Tačiau tikro suklestėjimo Universitetas pasiekė tik tarybiniais metais, kada socialistine santvarka atvėrė duris į mokslą visiems.

BALANDŽIO 2 DIENA
PRIEŠ 80 METŲ

lietuvių darbininko šeimoje Rygoje gimė kompozitorius, pianistas ir pedagogas, Tarybų Lietuvos liaudies artistas Stasys Vainiūnas. Su juo vardu susijusi visa lietuvių tarybinės muzikinės kultūros raida, lietuvių simfoninės ir kamerinės instrumentinės muzikos žanrų suklestėjimas, lietuvių pianizmo mokyklos formavimas. Pirmasis jo mokytojas buvo chorų vadovas ir kompozitorius Juozas Karosas. Baigiant Rygos konservatoriją, Stasiui Vainiūnui buvo suteiktas laisvo menininko ir kartu pianisto-laureato vardas. Per 12 Latvijos konservatorijos gyvavimo metų — rašo muzikologas Kazys Jasinskas, — tik trys pianistai gavo šį garbingą vardą. Stasys Vainiūnas buvo ketvirtasis.

1933 metų vasarą Stasys Vainiūnas dalyvavo tarptautiniame pianistų konkurse Vlenoje ir laimėjo laureato vardą. Jis buvo pirmasis ir ilgą laiką vienintelis lietuvių pianistas — tarptautinio konkurso laimėtojas.

Ilgas bei vaisingas Stasio Vainiūno pedagoginio darbo stažas. Jo klasę baigė pianistai Dainius ir Rytis Trinkūnai, Liuda ir Kęstutis Grybauskai, Rima Karosaitė, Eugenius Ignatonis, dirigentai Algis Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.

Žūraitis ir Vytautas Viržonis bei kiti žinomi atlikėjai, pedagogai.

Dauguma Stasio Vainiūno kūrinių — instrumentiniai, nors yra parašęs choro ir solo dainų. Jo muzika kupina gyvenimo dinamikos, džiaugsmo.

Tarybų Sąjungos ir Tarybų Lietuvos valstybinių premijų laureatas, aštuonerius metus vadovavęs Lietuvos kompozitorių sąjungai, respublikinio Taikos gynimo komiteto narys, tarprespublikinių ir tarptautinių pianistų konkursų žiuri narys, įvairių muzikos renginių nuolatinis, aktyvus dalyvis, respublikos liaudies artistas, profesorius Stasys Vainiūnas savo talentą ir jėgas — visa atidavė lietuvių muzikinei kultūrai.

BALANDŽIO 3 DIENA
PRIEŠ 100 METŲ

Sirvintų rajone, Šeiniūnų kaime, gimė lietuvių rašytojas Ignas Šeinius, tikroji pavardė Jurkūnas. Jis mokėsi Vilniuje, Maskvos universitete. Dirbo Lietuvos pasiuntinybėse Danijoje, Suomijoje, Švedijoje, vėliau dienraščio „Lietuvos aidas“ redaktoriumi, Klaipėdos krašto gubernatūroje. Nuo 1940 metų gyveno Stokholme, kur ir mirė 1959 metais.

Lietuvos periodikoje Ignas Šeinius pradėjo rašyti 1910 metais. Buvo išleisti jo romanai „Kuprelis“, apsakos „Vasaros vaisės“, „Bangos siaučia“, rinkinys „Nakties žiburiai“ ir kiti kūriniai. Juose daugiausia vyrauja meilės, menininko likimo, gyvenimo prasmės temos, pabrėžiamas žmogaus ryšys su gamta. Štai Liudas Gira apie apsaką „Vasaros vaisės“ rašė: „Šeinius buvo didžiausioji „Vaivorykštės“ jėga, ir jo talentas „Vaivorykštėje“ pražydo gražiausiu žiedu — tai lyrinė apsaką „Vasaros vaisės“, kuriai nuotaikos žavingumu ir stiliaus grakštumu nėra visoj mūsų literatūroj lygaus to žanro kūrinio“.

BALANDŽIO 6 DIENA
PRIEŠ 240 METŲ

mirė kalbininkas, raštijos darbuotojas, pirmasis paskelbęs lietuvių liaudies dainas spaudoje Pilypas Ruigys. Jis studijavo Karaliaučiaus universitete, kurį laiką gyveno Kaune, vėliau Valtarkiemyje. 1745 metais jis paskelbė veikalą „Lietuvių kalbos, jos kilmės, esmės ir savybių tyrinėjimas“. Čia jis aukština lietuvių kalbos turtingumą ir tobulumą, „grakštumą ir malonumą“. Bet svarbiausia tai, kad Pilypas Ruigys savo teiginiais patilustruoti paskelbė tris lietuvių liaudies dainas, taip pat pluoštą smulkiosios tautosakos — patarlių, priežodžių, mįslių. Pilypas Ruigys padarė reikšmingą pradžią. Lietuvių liaudies dainomis susidomėjo žymūs vokiečių rašytojai Lesingas, Herderis, Gėtė ir daugelis kitų. Be to, Ruigys sudarė lietuvių—vokiečių kalbų žodyną, kuris buvo žymiai platesnis už vienintelį iki tol Rytų Prūsijoje vartotą Hako žodynelį.

BALANDŽIO 9 DIENA
PRIEŠ 120 METŲ

gimė lietuvių kompozitorius ir pedagogas, vargonininkas, chorų vadovas Juozas Naujalis. Jis, pelnęs lietuvių muzikos patriarcho vardą, įvairiose Lietuvos muzikinio gyvenimo srityse buvo pirmuoju, taip pat daugelio reikšmingų kultūros darbų iniciatoriumi. Dar lietuviško žodžio draudimo metais jis sukūrė vėliau išaugusią ir išgarsėjusią „Dainos“ draugiją. 1905 metais įsteigė pirmąją lietuvišką knygyną Kaune, 1913 metais įkū-

Knygynas, ryšių skyrius avalynės atėlje, kirpykla, taupomoji kasa įsikūrė Kaune Kalniečių rajone, šalia prekybos centro „Kalniečiai“.

Kęstučio Jurelės nuotrauka naujame knygyne.

rė vargonininkų mokyklą, kurioje ilgiau ar trumpiau tobulinosi keli šimtai Lietuvos vargonininkų. 1919 metų pavasarį Juozo Naujalis įkurta pirmoji lietuvių muzikos mokykla Kaune vėliau išaugo į Lietuvos aukštąją muzikos mokyklą — 1933 metais jai buvo suteiktos konservatorijos teisės, o Naujaliui — profesoriaus vardas. 1924 metais Juozui Naujaliui diriguojant buvo pradėta pirmoji Dainų šventė Lietuvoje.

Juozo Naujalis muzikinė kūryba — jis paliko apie pusantro šimto kūrinių — buvo glaudžiai susijusi su tiesioginiu jo darbu ir visuomenine veikla. Vertingiausia kūrybinio palikimo dalis — chorinės dainos, deja, iš originaliųjų dauguma sukurtos pagal kompozitoriui artimo poeto Maironio eiles. Tai „Vasaros naktys“, „Jaunimo giesmė“, „Lietuva brangi“, „Pavasaris“, „Ar skauda man širdį“, „Man liūdna“, „Miškas užia“ ir kitos. Juozas Naujalis buvo vienas iš pirmųjų, kurie lietuvių liaudies dainas įvedė į koncertinę estradą, plačiai dainuojamos „Ant kalno karklai siūbavo“, „Siuntė mane motinėle“ ir kt.

Mirė Juozas Naujalis 1934 metais.

BALANDŽIO 11 DIENA
PRIEŠ 110 METŲ

gimė lietuvių rašytojas, publicistas Jonas Biliūnas. Tai itin ryški dvidešimtojo amžiaus pradžios lietuvių visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo figūra, plačių interesų asmenybė. Literatūrologas Juozas Stonys rašė:

„Jonas Biliūnas mirė vos 28 metų, tačiau jo veiklos pėdsakų galima aptikti skirtingose srityse. Jis žinomas kaip kovotojas prieš carizmą, už socialinį engiamųjų išsivadavimą. Jis — Lietuvos socialdemokratinio judėjimo veikėjas, dalyvavęs revoliucinėje proletariato kovoje, taip pat žymus to laiko pažangios publicistikos atstovas, korespondencijomis, straipsniais, brošiūromis atsiliesęs į kovos prieš klasinę ir nacionalinę priešpauą šūkius. Nemažas Jono Biliūno vaidmuo literatūros kritikoje — jo straipsniai skatino realistinę lietuvių literatūrą, ugdė estetinį skonį. Vis dėlto didžiausi Jono Biliūno nuopelnai, suprantama, grožinei literatūrai. Jis — seniai pripažintas mūsų prozos klasik: iš jo kūrinių nuo pradinių mokyklos klasių mokosi literatūros jau kelinta lietuvių skaitytojų karta... Jono Biliūno apsakymai daro stiprų įspūdį skirtingo amžiaus skaitytojams idėjų taurumu, žmogiškumu, glausta išraiška, sklaidami didelio meno šviesą. Jie veikė ir iki šio: veikia lietuvių literatūros raidą“.

ATSILIEPKITE LIETUVININKAI

Silutėje buvo paminėtos visuomeninio ir politinio Mažosios Lietuvos veikėjo Erdmono Simonaičio gimimo 100-osios metinės. Salėje, kurioje 1923 m. sausio 9 d. buvo paskelbtas Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto Manifestas apie Klaipėdos krašto prisijungimą prie Lietuvos, dalyvaujant E. Simonaičio dukroms, svečiams iš Klaipėdos, Priekulės ir patiems šilutiškiams, buvo pasidailinta mintimis bei prisiminimais apie Simonaičio veiklą Prūsų Lietuvos Tautos Taryboje, jo aktyvų vaidmenį 1923 m. suklime, darbą Klaipėdos krašto lietuviškose organizacijose, kalinimą Mathauzeno ir Dachau koncentracijos, gyvenimą emigracijoje.

Klaipėdos istorijos muziejus (buvęs kraštotyros) ruošia naują ekspoziciją, kurioje turėtų žymiai plačiau, negu iki šiol atsispindėti Klaipėdos krašto, visos Mažosios Lietuvos ekonominis, kultūrinis bei visuomeninis gyvenimas. Galvojama labiau išplėsti Mažosios Lietuvos tautinio judėjimo ir Lietuvos Respublikos valdymo laikotarpį Klaipėdos krašte. Dabar, viešum ir persitvarkymo laikais, pačiam muziejui suteikiama nemažai laisvės ir iniciatyvos rengiant ekspoziciją. Tik svarbu turėti ką rodyti. Deja, nei dideliu eksponatų skaičiumi, nei originalia medžiaga muziejus labai pasigirti negali. Kvalifikuotam darbui trūksta enciklopedinių leidinių ir kitos literatūros apie Mažąją Lietuvą. Muziejus labai dėkingas senesniai į Tėvynę grįžusiam iš VFR Helmutui Arnašui ir perleidusiam miestui nemažai originaliųjų Klaipėdos ir Mažosios Lietuvos žemėlapių ir kitų leidinių. Maloniai kviestume visus tėvynainius, išsibarsčiusius po margą pasaulį ir neabejingus gimtajam miestui, Klaipėdos kraštui, visai Mažajai Lietuvai prisidėti prie Klaipėdos istorijos muziejaus ekspozicijos praturtinimo.

V. Plečkaitis
P. S. Muziejaus adresas: Klaipėda, Lilepų (buvusi Gorkio) gatvė, Nr. 7, Klaipėdos istorijos muziejus.

TRUMPAI

— Gegužės 7 dieną Panamoje vyks generaliniai rinkimai. Rinkimuose ruošiasi dalyvauti 14 politinių partijų, pasidalijusių į dvi koalicijas — proamerikinę ir antiamerikinę.

— Paskelbta „Vaikų padėtis Kalifornijoje“ studija rodo, kad nuo 1969 metų iki 1987 metų pusalkanių vaikų valstijoje padvigubėjo — 1.800.

Keičiasi Kauno istorijos muziejaus sodelis — visiems lietuviams brangi vieta. Jame atstatyti V. Kudirkos, J. Basanavičiaus, S. Daukanto ir Maironio bustai. Paruoštas sodelio teritorijos sutvarkymo projektas. Nuotraukoje: Vinco Kudirko biustas.

Kooperatiniai baldai Azerbaidžano kavinėms

I Klaipėdą atėjo telegrama iš Baku. Nors ji buvo adresuota medžio apdirbimo kombinatui, tačiau sekretoriatas ją perdavė ne direktoriui, o „Pušies“ kooperatyvo pirmininkui. Netrukus jam teko priimti Azerbaidžano visuomeninio maitinimo atstovų grupę. Pirmininkas V. Vilka nustebino jos atvykimo tikslas — azerbaidžaniečiai pasiūlė pagaminti jų kavinėms baldus. Iki tol „Pušis“ specializavosi gaminti visokios kalibro ir visokios paskirties duris.

Iki tol ir galimybių neturėta. Medžio meistrai, susibūrę į kooperatyvą, paprasčiausią kombinatą išnuomotai jiems cechą, kuriame anksčiau buvo gaminamos lentutės parketui, o dabar jau pora metų stovėjo uždarytas. Kooperatyvas už patalpą ir ten buvusius įrengimus kombinatui išpareigojo kasmet mokėti penkiolika tūkstančių rublių. Netrukus po sutarties sudary-

mo cechas ėmė veikti. O specialistai pažymėjo, kad „Pušies“ produkcija turi puikią paklausą, darbo našumas čia dvigubai didesnis negu analogiškoje valstybinėje įmonėje.

Taigi „Pušis“ paėmė azerbaidžaniečių užsakymą. Patys parengė baldų eskizus, juos suprojektavo. Dabar užsakymas jau baigiamas. Na, o kooperatininkai, padarę sėkmės, nutarė tęsti baldų seriją. Jų planuose — koridorių garnitūrai, indaujos, spintos knygoms ir sekcijos. Norėdami praplėsti savo technologinę bazę, kooperatininkai sutiko atlikti ir vienos švedų firmos užsakymą — gaminti medžio padėklus. Valiuta eis pirkti įrengimams. Jie bus reikalingi naujam cechui, kuriame kooperatininkai numato organizuoti baldų montажą. Bus gaminami netgi medžio raiziniai puošti baldai.

Algis Pilyponis

Mažiau trąšų — daugiau švartų daržovių

Lietuvos žaliųjų judėjimas išjudino visuomeninę mintį — spaudoje dabar pasirodo daug įvairiausių informacijos apie maisto produktų kokybę, apie neracionalių trąšų ir kitų cheminių produktų naudojimą žemės ūkyje. Pirmo produktų boikoto rezultatas akivaizdus — parduotuvėse prie pieno produktų nuolat pakabintos lentelės su žiniomis apie parduodamo pieno kokybinę sudėtį.

Tačiau ne viskas eina sklandžiai. Agropromoninio komiteto vadovai, baimindamiesi, kad naudojant mažiau trąšų, labai sumažės žemės ūkio kultūrų derlingumas, vis dar dvejoja, o nauja sėja jau ne už kalnų. Iššūkiu tokiai pasyviai vadovų pozicijai tapo Kapsuko agrovilnis, 1989 m. kovo 16 d.

techninio prekybinio ūkio-technikumo sprendimas, atsisakyti trąšų ir daržoves auginti tik švartuose plotuose. Tegu tai ir brangiau atsisakymas, tačiau, kai kalba eina apie žmonių sveikatą, kaina — antraeilis dalykas. Direktorius M. Kunkaitis paskelbė, kad šiemet ūkis nenaudos daržovėms auginti fosfatinių ir azotinių trąšų bei herbicidų. Daržovės panaudojamos 100 hektarų plote. Anksčiau tiems reikalams ūkis pirkdavo kasmet 50 tonų trąšų, tačiau dabar jas pakeis organinės, kurios iki šiol visoje Respublikoje panaudojamos nenašiai, daug jų tiesiog žūdavo arba pakliūdavo suskystintos į vandenį. Šį turtą reikia taupiai ir racionaliai panaudoti. Ūkis nesiba-

KOSMOSO ŽENKLAI LIETUVOJE

Vievyje įkurdintame geologijos muziejuje surinkta ne tik unikali riedulių iš tolimiausių Lietuvos pašalių kolekcija, bet ir daugelio Nemuno krašte darytų gręžinių karnas — uolienos stulpeliai, kuriuose lyg enciklopedijoje gali skaityti žemės gelmių sandarą. Toje uolienų „bibliotekoje“ saugomi ir vaizdingo Raigardo slėnio, įamžinto M. K. Ciurlionio drobėse, apylinkėse darytų gręžinių karnas. Geologai nustebę, radę jame, regis, vulkaninės kilmės mineralų. Ugnikalnis... Lietuvoje? Tačiau, kai kruopštesnės analizės metu jame buvo rastas ir mineralas koesitas, kuris susidaro tik meteoritiniuose krateriuose, mokslininkams teko pakeisti savo nuomonę. Taigi meteorai lankė ne tik visame pasaulyje pagarsėjusią Tunguskos taigą, bet ir Lietuvą. Tai nepaneigiamas faktas. Apie šiuos faktus pasakoja „Mokslo“ leidyklos išleista R. Gailiaus knyga „Lietuvos meteoritiniai krateriai“.

Leidėjų žodžiais, knygoje rašoma ne tik apie tai, kaip susidaro meteoritiniai krateriai, pateikiama jų pasaulinė apžvalga, bet ir aprašomi lietuviški, plėtojamos hipotezės apie kitų Lietuvoje esančių įdubų kosminę kilmę.

Kosmoso ženklai rodėsi Lietuvoje ir ne tokiu jau senu metu. 1929 metų vasario 9 dieną keturiasdešimt penktą minutę po vidurnakčio Vidurio Europos laiku maždaug virš Rokiškio, Kupiškio ir Kamajų apylinkių subyrėjo ir nukrito žemėn meteoritas. Jo ugninis pėdsakas atmosferoje buvo matomas Klaipėdos krašte, Tauragės, Telšių, Mažeikių, Seinų, Zarasų, Rokiškio, Biržų bei kitose apskrityse. Danguje skriejęs šviesulys buvęs baltai melsvos spalvos, žai bavoš. Jo kelionės garsas lyg per kūnijos grumėjimas arba šaudymas iš kulkosvaidžio buvo girdimas dideliame Lietuvos plote. Kosminio kūno duženas vėliau radė Andrioniškio valsčiaus Padvarniškų kaimo ūkininkai, įjaudami šieną. Buvo surinkta 11 gabalų, kurių svoris — 3.38 gramai. 1933 metais už keturių dešimčių kilometrų nuo Padvarniškų vasario pirmos dienos vakare nukrito dar didesnis meteoritas. Sprogdamas jis apšvietė visą Žemaitkiemio apylinkę. Surinkta 30 šio ateivio iš kosmoso gabalų, kurių svoris — per 42 kilogramus...

Na, o kokių dangaus svečių vi zitiinių kortelių ir kiek rado geologai Lietuvoje, ar jos skiriasi nuo

garsiojo Arizonos kraterio. Pirmuoju Lietuvos susidūrimo su meteoritu ženklui R. Gailiaus mini Mirzų kraterį prie Druskininkų. Tai maždaug 5 kilometrų skersmens 200—300 metrų gylio įduba, kuri manoma, paliko 200 metrų skersmens meteoritas. Šiai „avarijai“ — apie pusę milijardo metų. Kitas ženklas — Veprių meteoritinis krateris netoli Ukmergės, užgriebęs ir Šventosios slėnį. 1967 metais čia buvo prie Slabados kaimelio išgręžtas 479 metrų gręžinys Dideliame gylyje buvo rasta suanglėjusių jūros periodo augalų liekanų. Šiam krateriui — per 100 milijonų metų, jo dydis — apie 2 kilometrų skersmens ovalas su 20—60 metrų aukščio šlaitais. Pagal hipotetinę prielaidą meteorito būta 350 metrų skersmens ir geležinio. Kitas įdomus radinys aptiktas Džūkijoje, ties Perloja. 1962 metais maždaug pusės kilometro gylyje geologų grąžtas užgriebė žalios spalvos stiklo gyslą, kuri galėjo atsirasti tik tada, kai aplinkos temperatūra pakyla iki 2000 laipsnių Celsijaus. Tyrimai parodė, kad tai — universalas kamasitas, aptinkamas tik meteorituose. Geologai mano, kad čia būta ir meteoritinio kraterio, bet jį sunaikino dirvos erozija. Perlojos stiklas — unikali medžiaga nes meteoritų liekanų Žemės uolienose pasitaiko labai retai. Iki šiol buvo žinoma dešimt tokių stiklinių kosminių šukių. Perlojoje rasta 11-oji...

Knygoje autorius mini ir seriją įdubų, kurių kosminė kilmė iki galo neišaiškinta, bet yra spėjimų, kad jas paliko meteoritai. Tai turistų gausiai lankomos stačiašlaitės Velnio ir Nečiūnų duobės Aukštadvario apylinkėse (Trakų rajonas), tai — prie Molėtų esanti, netoli Siesarties ežero glūdianti Mišniūškio duobė, tokia pat tipo duobė prie vieno vaizdingiausių Džūkijoje kaimų — Zervynų. Visos jos įspūdingo skersmens. Geologai dabar čia ieško meteoritų pėdsakų. Kai kas gali pasidomėti, ar verta tai daryti? Mokslininkų nuomone, tokie tyrimai — tai langas į Visatos sandarą, radiniai gali pateikti daug neįkainojamų žinių apie kosminių kūnų sandarą, tolimus įvykius ir procesus, įvykusius kosmose, gal net paaiškinti, kodėl Žemėje būta gyvūnijai pražūtingų kataklizmų. Lietuvos geologai — šiame kelyje. Gal pavyks ir jiems atversti reikšmingus pažinimo puslapius.

Balys Antanaitis

NORI BŪTI TAUPUS, BŪK IŠRADINGAS

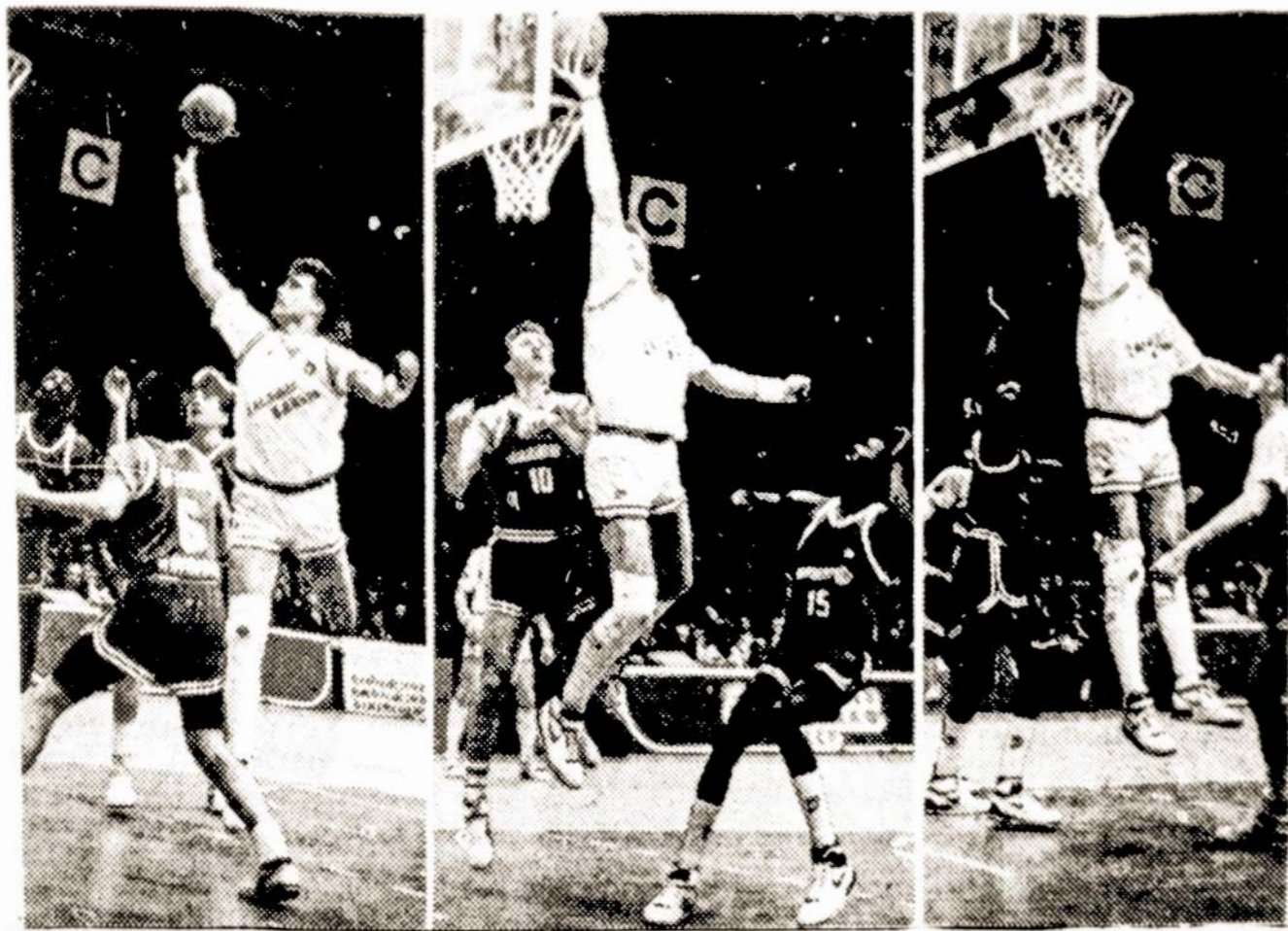
Raudondvaryje jau keletą metų Lietuvos žemės ūkio elektrifikacijos ir mechanizacijos instituto eksperimentiniame ūkyje per šieną-pjūtę sutalpoma daug elektros energijos — ūkio daržinės ir grūdų saugyklas apšildo bei šieną džiovina... saulė. Minėto instituto specialistai parengė pigų projektą bei technologiją, kaip Lietuvos sąlygomis, o mūsų kraštas — tai ne Sachara, kur saulė šviečia beveik visus metus, naudoti tokiems tikslams saulės energiją.

Dabar, kai Lietuvos kaimas kartu su visa visuomene intensyviai rengiasi ūkininkauti ekonominio savarankiškumo sąlygomis, žemdirbiai daug galvoja kaip sumažinti iki minimumo energijos poreikį, mat savos neturime. Ją reikia pirkti. Viena tokių naujoviš-

mina didesnių sąnaudų, nes produkciją jis parduoda kapsukičiams per savo firmos parduotuves, ir žmonės jas noriai perka, o dabar jų paklausa dar labiau padidės.

Rolandas Pečkailis

ko ekonomiškumo apraiškų tapo termoakumuliacinės hidroelektrinės. Žiemą visa jų energija sunaudojama, o vasarą susidaro šoks toks perteklius. Jau minėto instituto mokslininkai ir šį kartą žemdirbiams pasiūlė originalią ir paprastą išieitį. Kapsuko rajono „Pavasario“ kolūkyje ji jau įdiegta. Pagal tą sumanytą termoakumuliacinių ūkio katilinių naudojimo diapazonas išplėstas. Katilinėse sukauptas šilumos perteklius vasarą dabar bus panaudojamas džiovinti šienui, grūdams bei kitokiai žemės ūkio produkcijai. O tobulinimas — labai paprastas. Daržinėje įrengtos ventiliuojamos girdys, šiltam orui pūsti sumontuoti galingi ventiliatoriai, naudojančys energijos perteklių. Jau pirmųjų bandymų metu įsitikinta šios naujovės ekonomiškumu: kuo pigiausiomis sąnaudomis išdžiovinta 400 tonų grūdų, visa rapsų, dobilų sėkla. Specialistai mano, kad energijos pertekliaus užteks išdžiovinti 1050 tonų šieno, 1000 tonų grūdų, o tai — kasmetinė šimto tūkstančių rublių ekonomija. Pupalaišis

Pasauliniai pagarsėjęs Arvydas Sabonis po traumos ne taip dažnai šeiminiškai varžove krepšinininku, tačiau jei jis įsisuks į atakos verpetą — jau vargiai kas jį sulaukys.
Nuotraukoje: A. Sabonio kai kurie šuoliai.

P. Šilinis: Pasidairymai

Nauji metai. Ką jie atneš? Prieš metus tas klausimas lygiai rūpėjo. Dabar tai jokia paslaptis. Manau, kad didžiausias 1988-ųjų metų Lietuvos turtas — tai užgimęs Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis.

Kol kas neilga jo istorija ateities tyrinėtojams jau pateikė nemažai darbų. Nedrąsu šiandien kalbėti apie Sąjūdžio perspektyvas. Kad tokia visuomeninė, labai aktyvi jėga reikalinga demokratijai, vadinausi, ir socializmui — neabejotina. Iki netolimo laiko galvojame, kad socializmas mums pažįstamas. Dabar supratomė, kad turėjome jo tik kažkokį lozunginį fasadą. Iš tikrųjų iki socializmo esmės dar labai toli.

Tokiame aspekte, man regis, Sąjūdis yra ne atbulas ėjimas nuo socializmo, ne jo antipodas, o būtent labai reikšminga jo sudėtinė dalis. Gyvenimo demokratėjimo procesui Sąjūdis suteikė didžiulę paspartį, išjudindamas iš užtrūkusio nerangumo net partinius organus. Bet dar svarbiau, kad per Sąjūdį savo jėgą pajuto tauta — ji jau nesutiks sugrįžti prie socializmo, kaip masės lozungų ir gražiausių pažadų, ji reikalaus, kad socializmas gyventų ne žodžiuose, o kad dirbtų, būtų konkretus, apčiuopiamas, juntamas kaip duona ir druska.

„Baltų dėmių“ Lietuvos istorijoje daug. Tę žinojau ir todėl nemaniau, kad galėsiu nustepti, susitikdamas su žinomais istorikais.

Kaip nekalbėkit, o nepaprastai sunki buvo Tarybų Lietuvos istorikų dalia. Pasirodo, iš jų buvo atimta teisė net pasakyti teisybę apie senus laikus, kai žmonių gyvenimą dar su akmeniniais kirviais. Neturėjo jie teisės sąžiningai pasakyti, kur praeityje gyventa baltai.

Stai jums, gerb. istorikai, Lietuva, Latvija nūdienos žemėlapyje — ir toliau nė žingsnelio. Taigi net Lietuvos senovės istorija išprievartauta „su Stalinu į saulę“, o su Brežnevu — iš „Mažosios žemės“.

Dabar nesunku šitaip parašyti. Bet kartais pagalvoji — ar reikia? Ar ne geriau pasilikti pavėsyje? Baimės jausmas dar neišsklaidytas. Svetur gyvenantiems žmonėms sunkiau suprasti dažnai šiais laikais Lietuvoje pasirodanti plakato didžiųjų esmė: baimė — tautos nelaimė.

Tačiau gal tai teisinga tik dabar? Stalinizmo laikais baimė gal geriausiai pasaulio tautą nuo išnykimo. Tiesa, tų laikų drąsuoliai dabar sąžiningai ir jautriai prakalba iš kapų, jie mums gyvi, bet

tik todėl, kad išlikome, norim ir mokam suprasti tokią teisingą jų kalbą.

Daug minčių. Teisini save — pateisini, peiki — nupeiki. Iš kiekvieno kampo tas pats daiktas matosi kitaip.

Didžiausias dienos darbas — perskaityti laikraščius. Nėra, matyt, Lietuvoje žmogaus, kas šį darbą galėtų sąžiningai padaryti iki pabaigos. Per pastaruosius trejus metus darbo našumas Lietuvoje gerokai pakilo. Tai gražu. Bet, sakykite, koks jis būtų, jeigu kas atimtų iš mūsų laikraščius arba jie būtų būtų, kokie būtų anksčiau. Sakysime, iki „Gimtojo krašto“ vyriško spurto. Per jį daugiausia buvo pajauta, kad spauda gali sukietėti, sužadinti žmonių apetitą savo tautos tradicijomis, jos rūpesčiais. Laikraščio numeriai pradėjo eiti iš rankų į rankas, buvo nurašinėjami, dauginami. O įprastam gyvenimui paklusę tėveliai rašė skundus ir keiksnojo „G. k.“ kaip principiniai prieštaraujantį socializmo ideologijai.

Smagu, kad savaitraščio tiražas nepaprastai išaugo. Tai trečias pagal skaitomumą leidinys Lietuvoje.

Ilgiausias žmonių eilės būna prie kioskų būtent ketvirtadieniais. Tuomet čia prekiaujama „G. k.“.

Svečias iš JAV, daktaras Antanas Butkus per susitikimą „Tėvinkėje“ su žurnalistais pasakė: „Viešnagejau Lietuvoje du mėnesius, bet nė vieno karto nesugebėjau kioske nusipirkti „G. k.“.

Kaip ten sakoma, kur penki lietuviai — ten trys partijos ar kur trys lietuviai — ten penkios partijos?

Atrodo, kad šis principas pradeda veikti ir Sąjūdyje. Nebūtų apmaudu, jeigu tai reikštų Sąjūdžio eilinėje ar net vidutinėje publikoje. Dabar susistumdymas jaučiamas Sąjūdžio vadovybėje. Nekoks tas Vytautas Petkevičius, — porina vieni Sąjūdžio Tarybos nariai. Nekoks tas Vytautas Landsbergis, — girdi iš kitų.

Mielieji, visi mes „kokie“ ir „nekokie“ — visi nulipdyti iš to paties molio, nuodėmingų levos ir Adomo vaikai. Neduookdie, anot Jokūbo Minkevičiaus, pluralizmą pakeisti pliarpalizmu, bet dar blogiau, jeigu nesuprasime, kad reikia pasaugoti vieni kitus, o svarbiausia, — patiems pasisaugoti. Lietuvoje dabar daug maldų. Atėjo laikas, kuomet ir bažnyčių pažįstam iš tos jos tiesos, kad besisauganti ir Dievas saugo.

Taigi, 34 vyrai ir viena moteris iš Sąjūdžio Tarybos, atminti, kad Jūsų darbu Dievo žodis reiškia labai daug. Tolerancija, pakantumas, sunkus ėjimas į reiškinį esmę, atsakomybė už pasitikejamą yra būtent tie dalykai, kurie reiškia pasisaugojimą. O tuomet Dievas su Jumis...

Nežinau, kaip ilgai galima gyventi jausmų pasaulyje, tačiau neabejoju, kad tokia egzistencija, tai nelyg sapnas — prasapnavai ir sapno dalia išnyksta. Ne ant žirgo sėdi, ne karalaitę bučiuoji, o drybsai lovoje nugulėtai šonais ir varvini seilę: ak, kad taip iš tikrųjų!

Pradeda nusibosti pamokymai, ką ir kaip žmogui veikti dėl jo tautinio atsinaujinimo, dėl to, kad pats žinotų ir kitiems parodytų, koks esi be priemaišų. Gruodžio 24 d 21 val. Sąjūdis sumanė visoje Lietuvoje pusvalandžiui užgesinti elektros šviesą ir ant palangių uždegti žvakutes. Kad susikauptume, kad lietuviškesniais pasidarytume.

Žinoma, elektrą pusvalandžiui išjungti nesunku.

Kalėdų vėlių vakarą žvakes uždegė daug kas. Ir štai girdžiu, kad šieji nuveikė labai didžiulį tautinį darbą. Bet ar daug iš jų bus perskaite, na, sakysime, kad ir išleista „Varpo“ Nr. 1? Daug. Tuo neabejoju. Bet todėl ir norėtusi, kad tokie dalykai nebūtų laikomi darbu, o tiesiog kiekvieno lietuviuo alsavimu. Nuo darbo pavargstama, iškyla reikalas atostogauti, o nustojus dirbti — žmogus miršta... Skirtumas, kaip matome, labai didelis.

Sužinau, kad Gruzijoje, S. Rustavelio institute, kino režisūros mokykloje 8 studentai iš Lietuvos — D. Giršovičius, V. Landsbergis, A. Mačina, A. Rudokaitė, A. Liorančias, S. Sruogis ir A. Javdokimovas, E. Surotkevičiūtė.

Kad juos išvardiju — nesvarbu. Lietuvos kinui neturiu simpatijų. Ir pirmiausia todėl, kad ten dažnai ieško temų kur nori, ir tik retai jas suranda savo tautos gyvenime, jos istorijoje. Šia prasme Lietuvos kinematografija gan nutautėjęs menas. Tik lietuviškoms pavardėms kinas — dar ne lietuviškas kinas. Taip, jame daug suvaidina lietuvių aktorių, režisierių, operatorių, kitų jo kūrėjų. Kas iš to? Duoda tik pasididžiavimą jais pačiais, o ne pamoką iš tautos gyvenimo knygos. Gerai, sakau sau, kad ne Lietuvos kinui pasiūlyta sukurti kiną apie Č. Čaplina. Būtų neatsisakęs ir kaprizin-gai didžiavęsis savo tokiu pripažinimu, visai nepaisydamas, kaip palyginti ubagiškai atsispindi kine tauta su jos pavydėtina garbinga ir skausminga istorija. Čia kalbu apie menines juostas.

Gal tautinis atgimimas užgaus ir Lietuvos kino savimeilę? Gal ten, kur jaunystė — daugiau pagarbos sau ir savam kraštui? Todėl ir norisi įsiminti tas aštuonias pavardes studentų, besimokančių S. Rustavelio institute Gruzijoje.

Kuomet rašinį akcentuoja ne atsitiktinis faktas, įspūdis, jeigu ten surandi pastovumą, mintį, tai man tokie rašiniai nesensta. Turėdamas progą visuomet mielai pavarčiau lietuviškosios išėivijos spaudą. Atrodo, kad demokratėjančiais laikais Lietuvoje tokių progų pagausės.

Škart perskaičiau V. Rociūno nenaują rašinį apie „Tėvynės garsų“ uždarymą. Et, nepagalvokite, kad lietuviškų radijo transliacijų nutraukimui Clevelande pasilieka abejingas Lietuvos lietuvis. Lietuvoje daug kas jau girdėjo, kaip nuostabiai gražiai toji mūsų kalba atrodo toli nuo jos Tėvynės.

PRASIDEDA DĒLIŲ RENESANSAS

Kai buvau mažas, mama vi sakydavo, jei neklausysi, tai paprašysiu daktaro Blato, kad išrašytų tau dėlių... Ir mes labai šito bijojome, o į Tėsių vaistines bėgdavome slapta paspoksoti į dėles. Jos raitydavosi vandens pilnuose stiklainiuose, o tų stiklainių būdavo pristatyta visa aukštutinė lentyna. Paskui dėles išnyko iš vaistinių, lyg burtininkui lazdele mostelėjus. Specialistai šiandien sako, kad dėlės tapo mokslinės-techninės pažangos aukomis: jas išstūmė nauji, kaip tuo metu atrodė, tobulesni preparatai.

Tačiau neseniai Lietuvos zoologijos ir parazitologijos instituto akvariuminėje vėl išvydau gerai pažįstamą vaizdą: stiklainiuose knibzdėjo šių nesimpatingų duobagyvių legionas. Kam jos čia? Tyrimams? Pasirodė, jog ne — medicinos dėlės vėl naudoja medikai. Ypač jas naudoja tie, kurie gydo namuose, kooperatyvuose, nes jiems nereikia ilgai laukti, kol pasirodys atitinkama instrukcija. Dėlių renesansas prasidėjo ne tik Lietuvoje, jas imta auginti ir vėl naudoti, kai kurias ligas gydyti, kai anglų gydytojas Rojus Sojeris Velse 1984 metais įkūrė laboratoriją dėlėms tirti ir auginti. Jo tyrimai parodė, kad farmakologijos pasiekimai negali visiškai pakeisti „senų išbandytų dėlių“, mat dėlių seilėse yra unikalių komponentų. Sojeris dėlėmis būtinai pataria gydyti širdies kraujagyslių ligas, hipertonią, tromboflebitą, naudoti jas kraujotakai atstatyti po operacijų.

Jonas Peminskas

Ir štai skaitau:

„Programų vedėjas penktadienį gavo stoties laišką, kur pranešama, kad vengrų, slovakų, vokiečių, italų, slovenų, lietuvių, britų, serbų, ispanų, vengrų ir čekų... programos nebus transliuojamos (...) Clevelando lietuviui jau negirdėjo tą sekmadienį 6—7 val. vak. „Tėvynės garsų“. Ši valanda, kaip ir kitų tautybių transliacijų laikas, buvo užpildyta džiaz muzika“.

Ir toliau:

„Tėvynės garsai“ buvo lietuviško gyvenimo svarbi institucija“.

Taigi buvo.

Daug kas lietuviškos išėivijos gyvenime, deja, jau buvo. Buvo ir liko istorija. Tai, žinoma, didelis dalykas. Ir vis tiek jautiesi pažemintas, nes jauti poreikį ir šiandien gyventi su tuo, kas buvo. Ir gyventum, jeigu tai tik nuo tavęs priklausytų.

Po „Tėvynės garsų“ 30 gyvavimo metų jie uždaryti be jokių ceremonijų. Ašaros nepadės. Didžioji lietuviškosios išėivijos gyvastis po truputį merkiasi. Ir amerikoniškoje demokratijoje efektyviausi tieji priežastingumo elementai, kuriuos padiktuoja biznio jėga: jeigu džiazas pelningiau, tai jis ir skambes, ir privalės nutilti ne tik lietuvių, bet ir kitos kalbos.

Tačiau kaip ten nebuvo, o 39 metus lietuviškai iškalbėję Clevelando „Tėvynės garsai“ neprivalėtų išnykti lyg jų nebūtų buvę. Jeigu nesugebės atgimti, tai tegu bent bus kovos už lietuviškumą pasididžiavimu. Tebus ta iš daug viena upeliuke, iš kurios sunkią valanda galėtų atsigeriti žmogus, apmąstydamas nelengvus lietuvių tautos kelius Žemėje.

„Tėvynės garsų“ netekimo faktą Aigis Kuksenas pakomentavo karčiai. Anot jo, tai „peilio dūris į tautybių bendruomenių nugarą“.

Net ir su tokia žaizda nugaroje nesame abejingi. O trokštame būti ir gyventi lietuviškai. Todėl senas, daug kieno užmirštas V. Rociūno straipsnis „Drauge“ man labai šiuolaikiškas ir reikalingas.

Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.

Be kilnių tikslų

Pokario Lietuvoje antiliaudinio teroro organizatoriams pavyko įstumti į antitarybinį pagrindį nemažai abejojančių, suklaidintų žmonių. Vietomis šis teroras įgavo labai žiaurias formas. Paskaičiuota, kad šie teroristai Lietuvoje nužudė 25 108 žmones. Žudynes buržuaziniai teroristai teisingo ir dangstė nacionalistine ideologija. Šiose pozicijose stovi lietuvių išeivijos reakcingieji atstovai, išleidę keletą knygų ir atspausdinę nemažą straipsnių spaudoje.

Išeivijos spauda dažnai įtikinėja savo skaitytojus, kad lietuvių tarybiniai rašytojai, įžymūs kultūros veikėjai palaipsniui keičia savo požiūrį į ypatingai svarbius ir komplikuotus lietuvių tautos istorijos epizodus, priartėja ir pereina į buržuazines pozicijas. B. Vaškelis „Metmenyse“, aptaręs „kone dešimtmetį trukusį ir visą Lietuvą apėmusį pasipriešinimą“, pateisina teroro veiksmus, puola tarybinėje spaudoje vartojamą banditizmo terminą, kuriuo nusakoti žverišku- mai, plėšikavimai, smurtas ir pan.

Ir priešingai, B. Vaškelis simpatizuoja pasitaikantiems išsireiškimams: klasiniai priešai, buožių sūneliai, naktiniai svečiai ir pan., nes išeivijos buržuazinėje nacionalistinėje spaudoje jie vadinami „tėvynės gynėjais“ ar „laisvės kovotojais“.

Oponentas randa nuo 1955 m. lietuvių tarybinėje literatūroje šį procesą pavaizduotą „bendrais bruožais“, kur banditai-miškiniai vaizduojami trafaretškai, kaip išikūnijusi blygys, o nuo 1960 m. tarybiniai literatai ešą į juos žiūrį iš arčiau „kaip į individus, o ne kaip į suniveluotus nusikaltėlius“. Jei J. Dovydeno romane „Didieji įvykiai Naujamiestyje“ miškiniai ešą „valkatos-banditai“, tai į juos Just. Marcinkevičius „Dvidešimto pavasario“ poemoje žiūrįs savičiau, kaip į užsimaskavusį suktą ir gudrų priešą pagrindyje. O A. Baltakis poemoje „Velnio tiltas“, užuot grūmojęs ar prakeikęs miškinius, „nuoširdžiai susirūpina dėl praliejimo lietuvių kraujo“.

Tačiau iš to susirūpinimo, kaip ir iš kitų čia pateikiamų samprotavimų, visai neatrodo, kad minėti rašytojai jau simpatizuoja antiliaudiniame terore dalyvavusiems. Tačiau B. Vaškelis laikosi jau išskeltų teiginių ir užsiuola A. Baltrūną dėl apysakoje „Tolimi keliai“ neva nemotyvuotai nužmogintų banditų. Panašiai priekaištaujama M. Sluckiui dėl novelės „Vėjų pagairė“. Teigia, kad A. Bieliausko romane „Rožės žydi raudonai“ pagrindis „pristatomas su tam tikra ironija ir pašaipa“. V. Rimkevičiaus pjesėje „Vandens lelija“ gimnazistės samprotavimai ešą leidžią manyti, kad nei kovojantys už Tarybų valdžią, nei prieš ją ne laikomi didvyriais.

Nagrindamas J. Apučio novelių rinkinį „Rugsėjo paukščiai“, J. Mikelinsko kūrybą, A. Pociaus novelių rinkinį „Verpetas“, kitų lietuvių rašytojų kūrinius, B. Vaškelis socialinės tragedijos priežasčių ieško naujoje politinėje santvarkoje, o ne klasių kovoje. Iš čia teiginys: gyventojai naujai santvarkai nepritarę ir jos nerėmę.

Naujausias momentas yra lietuvių rašytojų susidomėjimas buvusių miškinų tolesniu gyvenimu. J. Mikelinsko novelėje „Kūdikėlis“, A. Markevičiaus novelių rinkinyje „Plakatas restorano lange“ buržuazinis oponentas suranda šitų atspalvių vaizduojamai ko Rašytojai ešą banditų aprioriškai nesmerkią, o tik analizuoją žmogaus tragiškąją būtį.

Paneigdami nieko bendra su tikrove neturinčius teiginius ir iškel-

tą „vyliojantį požiūrį“, tarybiniai istorikai neteigia, kad visi nepritarę tarybinei santvarkai ar jos nesupratę, savaime priskiriami „nužmogintųjų kategorijai“. Tačiau tai nereiškia, kad atskiri epizodai ar personažai rodo besikeičiantį tautos požiūrį į šią nacionalinę tragediją.

K. Karvelis žurnale „Varpas“ naujuose lietuvių literatūrai kūriniuose pamatė kūrėjų politinį persigalvojimą. Jo manymu, tik jaunieji literatai ir gal dar vienas kitas vyresnysis į buržuazinių nacionalistų siautėjimus žiūrį neigiamai, o kitų pažiūros jau kitokios.

Pavyzdžiui, dėmesys akcentuojamas V. Petkevičiaus romano „Apie duoną, meilę ir šautuvą“ tokiame epizodu: „Pasienuose susėdę tylūs ginkluoti vyrai su kaimiško milo rūbais, su vokiškais mundurais ar tarybiniais kiteliais, su a. ginklų padėtomis artojiškėmis rankomis, plūgų rankenų nuspaustais nykščiais, darbu išplaktomis plaštakomis, nei vieno storo ar baltarankio, nei vieno ilgaplaukio ar akiniuoto...“

Šis epizodas pasitarnavo samprotavimams apie realiausių miškinį-banditą tarybinėje lietuvių literatūroje ir netgi polemikai: kas tarybiniam rašytojui arčiau prie širdies — miškiniai ar liaudies gynėjai. V. Petkevičiaus romanas K. Karvelio neįtikina, kad jame pavaizduoti miškiniai būtų įkūnytos blygys, todėl jis linkęs romane matyti net antitarybinę tendenciją. Metams bėgant, literatūrinio miškinio tipas artėjęs prie gyvenimiškojo, į kurio dvasinį pasaulį ledus pralaužusi H. Korsakienė novelėje „Pūdas druskos“. Ir J. Apyžiaus kūryboje atsiradę miškiniai, „prasišleidžiančių žmogiškoms vertybėms“. Ir ne bet kokiam kūrinyje, o Lenino premija pažymėtame romane „Sodybų tustėjimo metas“.

Sitokie literatūriniai samprotavimai turėtų įtikinti skaitytojus, kad tarybiniai rašytojai be tvirtos ideologijos.

Pokario metais socialinė situacija Lietuvoje buvo labai sudėtinga. Pereinamoju iš kapitalizmo į socializmą laikotarpiu vykusį kovą akumuliuo svarbiausius visuomenės raidos prieštaravimus. Ir kol pasaulyje tebevyksta konkurencija tarp dviejų skirtingų politinių ekonominių formacijų, tai nėra vieningo požiūrio į šį socialinį reiškinį. Tačiau negalima ignoruoti faktų, nereiškia iškraipyti tikrovės. Išnaudotojų klasės kontrrevoliucinis pasipriešinimas socialistiniams pertvarkymams iš esmės lėmė besivystančios kovos aštrumą. Buvusi reakcinė valdininkija ir karininkija, miesto buržuazijos likučiai su kaimo buožių atstovais, reakcinė dvasininkija, antitarybiniai inteligentijos elementai kūrė pagrindinį buržuazines organizacijas bei ginkluotas teroristines gaujas, kurios žudė žmones, naikino visuomeninį turtą, įvairiais būdais trukdė socialistiniams pertvarkymams, socialistines kultūros kūriniams Lietuvoje. Komunistų partija prieš buržuazinį nacionalistinį pagrindį ir jo socialinę bazę organizavo negailestingą kovą. Joje buvo laimėjimų, buvo nesėkmės, trūkumų, klaidų. Iš jų buvo mokomasi.

Į antitarybinę veiklą pavykdavo įtraukti politiškai nesusivokusius darbo žmones, dalį inteligentijos. „Saltojo karo“ laikotarpiu puoselėdami iliuzijas sulaukti naujo karo, buržuaziniai nacionalistai ragino pagrindyje atsidūrusius brolius lietuvius laikytis. Tarp miškinų greta užkietėjusių banditų, mirkdžiusių rankas nekaltų žmonių kraujyje, buvo ir kitokių žmonių

KELIAMA Į SPAUSTUVĘ

Daugiau kaip penkiasdešimt metų knygas leidžia Liudas Dovydenas. Pirmoji iš jų pasirodė dar 1931 metais, kai jam tesukako 25-eri. O štai 1989 m. sausio 1 d. rašytojui sukako 82-eji. Per tuos 57-erius L. Dovydenas išleido apie porą dešimčių knygų. Lietuvoje jas spausdino tik šiek tiek daugiau kaip dešimtį metų. Nuo 1944 metų iki šiol jo gyvenimas prabėgo svetur. Tai reiškė, jog L. Dovydenas daugiau kaip keturiasdešimt gyvenimo metų buvo pasitraukęs iš gimtojo krašto literatūrinio proceso. Tuo tarpu svetur jis sukūrė reikšmingų dalykų. Pirmą sykį jis Tarybų Lietuvoje buvo prisimintas 1967 m. išleistoje antologijoje „Graži tu, mano brangi tėvynė“. Nuo tada L. Dovydenas vis laukė „savo eilės“, nebuvo žinoma, kokia kūryba jis praturtino savo ir visą lietuvių beletristiką.

— darbščių, nuoširdžiai tikinčių tariamaisiais didžiaisiais tautos idealais. Ir tokie broliai lietuviavai — jauni, drąsūs, išdidūs — ištvermingai laikėsi tol, kol vienas po kito beprasmiškai žuvo miškų tankmėse, bunkeriuose ir kitur. Žuvo socializmo priešų pusėje net nesupratę Tarybų valdžios paskelbtos amnestijos ir pasiūlymo legalizuotis. Nuo dalies jų humaniškas Tarybų valdžios požiūris į šį socialinį reiškinį buvo nuslėptas. Šių žmonių tragedija — istorinis kaltinimas buržuaziniam nacionalizmui. Suklaidinta dalis ne tik jaunimo, bet ir vyresniųjų lietuvių brangiai sumokėjo už savo politines iliuzijas, nacionalistinius prietarus.

Lietuvių tarybiniai rašytojai nesityčioja iš šios nacionalinės tragedijos, bet jie laisvi pasirinkti vaizduojamus epizodus, piešdami atitinkamus personažus. Tačiau jie niekada nepateisino žiaurumų kaltininkų. Kaip tik buržuazijos atstovai mėgsta spekuliuoti klausimais, susijusiais su pokarine kova Lietuvoje ir tų spekuliacijų pasodrinimui iš konteksto išplėšia literatūrinius epizodus.

Algirdas Kavallauskas
Istorijos mokslų kandidatas

Aplankiau Tėvų Sodybą

Sustojau ant kaimo kelio seno
Prie sodybos kur tėvai gyveno,
Kur buvo sodas triobos ir gėlynas
Teber likęs bezų tunkumynas.

Nebėr nei namų, nei medelių
Nei žmonių gyvenančių prie kelio.
Tik pora gluosnių ir klevas senas
Pasiklausiau kaip žvirbliai čirena

Praslinko virš penkiosdešimtys metų
Kai mano akys visko čia nematė,
Per ilgą karą visko čia būta
Triobos sudegę ir daug supūta.
Kūr žmonės? Senesnių nebėra nelzado,
Jaunesni, sau laimę kolūkiuos susirado,
mano metų lauko artojai
Gale kaimo kryžių kalnelį nakvoja.

Apejau aplink sodybą žalia
Šiauru takeliu palei ežerą „Ziegelį“
Pro aukštus aliksnius supačius vėjo
Kur lakštingalė naktimis čiułbėjo.

Žengiu tiesiai į beržų kalnelį,
Kur kryžiai pakrype prie kelio
Kur kaimo seni senelių kapai
Ten ilsis mano vienamečiai draugai.

Saltas jausmas širdį sugriaudė,
Pavargę akys ašaras Spaudė,
Per ausis žimbia vėjas duslus
Lig sakydamas, neateiktčia pas mus.

Lengva rašyti: daugiau kaip dešimtį metų Lietuvoje, keturiasdešimt svetur, penkiasdešimt kūrybinio darbo ir t. t. O juk tai sudaro ištisą žmogaus ir kūrybos pasaulį. Ir kaip išgyventi tas keturiasdešimt metų, rašant ir lietuviškai mąstant, be gyvojo ryšio su gimtuoju kraštu?

L. Dovydenas sulaukė savo vailandos, kai Lietuva sužinojo apie tą jo kūrybą, kurią spausdino tik svetur: 1988 m. balandžio mėn. „Pergalėje“ buvo išspausdinti trys jo emigraciniai apsakymai. O netrukus „Vagos“ leidykla, talkinant V. Kazakevičiui, gavo L. Dovydeno knygos rankraštį.

„Rašytojas pasiūlė ją pavadinti simboliškai — „Sugrįžimas“.
Tad su kuo sugrįžta L. Dovydenas į Lietuvą?

Sugrįžta su tuo, kas sukurta tik svetur: su apsakymais, parašytais Vakarų Vokietijoje ir Amerikoje.

L. Dovydeno kūrybai knygoje atstovaus tik svetur parašyti apsakymai. Tai paaiškinama tuo, jog visą kūrybinį kelią reprezentuotų per didelius skaičius apsakymų, knyga susidarytų labai stora. Tuo tarpu išeivijoje parašyti kūriniai sudaro ypatingą, atskirą L. Dovydeno beletristikos dalį, kurioje nepakartojamu savitumu pasižymi apsakymai apie lietuvių Amrikoje gyvenimą. Tad Lietuvoje išeis visiškai nauja knyga, sudaryta iš trijų išeiviškų rinkinių, be to, vieną apsakymą autorius parašė specialiai „Sugrįžimui“. Rinkinio tematika: senasis Lietuvos kaimas, Antrojo pasaulinio karo pabėgėlių likimas, išeiviška buitis.

Jau gruodyje „Sugrįžimo“ rankraštis buvo paruoštas spaustuvei. Knyga galėjo iškelti į spaustuvę ir anksčiau, laukta atvykstant autoriaus, kuris patikslintų prityrusios redaktorės Ž. Papeckienės paruoštą tekstą. Tačiau jo kelione sutrukdė sveikatos rūpesčiai. Ir vis dėlto šios knygos kelias į spaustuvę buvo labai spartus.

Kazys Vilnietis

Jonas Šutas

Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.

INKARAI ANT BASTIONU

Toli už Respublikos ribų jau garsėja vienas didžiausių Europoje Klaipėdos jūrų muziejus-akvariumas. Čia sukaupia unikali jūros gyvūnų kolekcija, čia gyvena ir veisiasi reti paukščiai pingvinai, čia išvysite ir didelę ruonių kolekciją, ir egzotišką žaliąjį vėžlį, tačiau ne mažiau unikalus ir retenybų rinkinys, eksponuojamas ant senovinės tvirtovės, kurioje įsikūręs muziejus, bastionų. Čia ilsisi ne vienai jūrininkų kartai atitarnavę inkarai. Kasmet ši kolekcija turtėja, papildoma naujais eksponatais.

Inkaras — tai laivybos istorija. Daugiausia jūrų muziejaus ekspoziciją papildo patys jūreiviai. Savo laivų inkarais, tinklais ir tralais jūrų gelmėse jie užkabina tolimų kelionių ar skaudžių katastrofų liudininkus ir iškelia juos ant savo denių. Lietuvos laivyne jau susiklostė tokia tradicija, kad niekas radinių neišmeta, o gabena į gimtojo uostamiesčio muziejų. Taip kolekcijoje atsiderė vienas rečiausių ir daug Klaipėdos istorijai reikšmingų inkarų, kuris buvo pakeltas nuo Baltijos dugno Klaipėdos uosto prieigose, netoli uosto vartų. Tai XVIII amžiaus inkaras su medine rankena-štoku, o ant jo — užrašas „New-Castle“. Šis radinys liudija senus Anglijos jūreivių ir pirklų ryšius su Klaipėda. Nemaža ir garo amžiaus apyaušrio liudininkų — „admiralitetiškųjų“ inkarų kolekcija. Tai masyvūs, labai gremėzdiški inkarai, sveriantys ne vieną toną. Vieną tokį gremėzdišką gallūną nuo Viduržemio jūros dugno ties Miloso sala pakėlė vienas Lietuvos jūrų laivininkystės motorlaivis. Manyta, kad jis graikiškas, bet nuvalius apnašas ir jūrų kriauklės išryškėjo užrašas „Rusija, 1803...“

Jolanta Cepukalytė

RADVILIŠKYJE IRGI GRAŽU

Tiems mano tautiečiams Amerikoje, kurie gimę, augę, ar bent prisimena Radviliškį, gali pasirodyti nenuoširdus šių rašinių apie Lietuvos miestus ir miestelius autorius siekimas pastebėti gražiausius kraštovaizdžius, įtikinėti žmones pasakiškais Merkinės apylinkių vaizdais. Ir taip aiškū! Žinia, bevandenėje lygumoje plytintys Radviliškio nameliai, pajuodę nuo gelžkelio stoties kaimynystės — ne itin poetiška Lietuvos vieta. O vis dėlto...

Kiekvienas mūsų gimtinės kampelis turi nepakartojamą bruožą, turi jų ir Radviliškis. Man, žiūrinčiam į senelio B. Kostkos pageltusią fotografiją su šautuvu per petį, visada prisimena istorija — Lietuvos Respublikos istorija ir garsiosios 1919 m. lapkričio 21—22 dienomis įvykusios čia kautynės su bermontininkais. Lapkričio 21 d. Radviliškyje besiginančius bermontininkus puolė Lietuvos kariuomenės II pėstininkų pulkas, vienas lietuvių karių būrys įsiveržė į miestą, bet buvo išstumtas. Kitą dieną į kautynes buvo įtrauktas Lietuvos kariuomenės I pėstininkų pulkas. Buvo užimtos Radviliškio ir Meškuičių geležinkelio stotys, o lapkričio 23 d. apsupti Siauliai. Nuo galutinio sutriuškinimo bermontininkus išgelbėjo prancūzų generolo A. Niselio vadovaujama santarvininkų misija. Generolas vėliau parašė memuarus apie savo misijos veiklą Pabaltijyje, kur pažymėjo: „Negaliu užmiršti, kokį gilų įspūdį man padarė jų jaunos Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.“

Kelionės į Lietuvą

Plačiai žinoma Amerikos lietuviams kelionių agentūra American Travel Service Bureau, per daug metų patyrusi komplektavimu turistinių grupių į Lietuvą, galvojančioms šiemet aplankyti savo gimtąjį kraštą, gimines bei pažįstamus, siūlo pasirinkti bile kurį čia skelbiamą turą. Agentūra išrūpina vizą ir tvarkys visus kitus reikalus, susijusius su kelione. Kiekvieną turą lydės patyręs palydovas iki Vilniaus ir atgal.

Kadangi dabar ryšium su Lietuvoje vykstančiais istoriniais įvykiais įdomu aplankyti Lietuvą, daug žmonių keliauja pamatyti kas ten darosi, o grupėse vietų ribotas skaičius, — paskubėkite užsiregistruoti, pasirinkę bile kurį turą.

Kreipkitės lietuviškai ar angliškai: AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Telefonas: (312) 238-9787.

TOUR NO.	DATES	NIGHTS SPENT IN EACH CITY	Chicago	New York
SPRING				
#101	April 27-May 15	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 1	2,150.00	2,100.00
#102	May 16-May 31	Moscow 1, Vilnius 11, Moscow 2	2,395.00	2,245.00
EARLY SUMMER				
#103	June 12-July 02	Moscow 1, Vilnius 15, Leningrad 2, Helsinki 1	2,795.00	2,645.00
VILNIS				
#104	June 14-July 01	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 0	2,595.00	2,445.00
#105	June 26-July 12	Moscow 1, Vilnius 10, Leningrad 2, Helsinki 2	2,595.00	2,445.00
SUMMER				
#106	July 11-July 30	Moscow 2, Vilnius 15, Moscow 1	2,795.00	2,645.00
#107	July 24-Aug 09	Moscow 2, Vilnius 10, Leningrad 2, Helsinki 1	2,695.00	2,545.00
#108	July 29-Aug 16	Moscow 1, Vilnius 15, Moscow 1 — VILNIS	2,695.00	2,545.00
#109	Aug 01-Aug 16	Moscow, Vilnius 10, Leningrad 2, Moscow 1	2,595.00	2,445.00
LATE SUMMER				
#110	Aug 21-Sept 06	Moscow 2, Vilnius 10, Riga 2, Moscow 1	2,595.00	2,445.00
#111	Sept 12-Oct 01	Moscow 2, Vilnius 15, Moscow 1 — VILNIS	2,795.00	2,645.00
#112	Oct 03-Oct 16	Moscow 1, Vilnius 10, Moscow 1	1,895.00	1,850.00

P.S. Laikraščio „Vilnius“ administracija rekomenduoja laikraščio skaitytojams vykti per šią agentūrą bile kuriuo turu. Administracija

kariuomenės pajėgos...“ Radviliškio kapinėse šauniesiems Lietuvos kareivėliams pastatytas paminklas, prie kurio nevysta gėlės. Nei dabar, nei anksčiau, vadinamaisiais stagnacijos metais. Žmonės mėhā didvyrių žygius, nors kalbėti apie lietuvių karių anuomet buvo privengiama; galėjai būti apkaltintas „nacionalizmu“...

Taigi Radviliškis. Nei upių sraunumo, nei ežerų tyrumo, nei slaptingų piliakalnių. O gera, ramu čia lietuvių širdžiai kaip ir ant Merkinės šlaito, ar kitoje Lietuvos vietoje. Taip yra todėl, kad gimtinės gražumas — ne vien tai, ką akys mato, bet ir tai, ką širdis pagauna

ir sulaiko ilgam ilgam. Prikepė čia siela ir kūnu mano senelis — Lietuvos kariuomenės savanoris, tapo geležinkeliečiu, užaugino būrį atsidavusių tėviškei vaikų, ir mes — anūkai — sugrįžtame čia kasmet ne kurortų ieskodami, o kapus apeiti sugrįžtame. Maironio gatvę akimis išmatuoti, pastovėti prie senos gelžkelio stoties.

Turi nepakartojamą bruožą Radviliškis. Turi jų ir šiandien. Didvyriškos praeities. Amžino kelionių žavesio (iš vienos pusės — geležinkelis, iš kitos — judrus plentas). Negestančios žmonių vilties sukurti naują Lietuvą.

Virgilijus Liauška

St. Petersburg, Florida

Klubas minėjo 16-ąsias metines

Vasario 11 d. St. Petersburg Lietuvių Senesniųjų Piliečių (Lithuanians Senior Citizens) klubas minėjo savo 16-ąsias gyvavimo metines. Į minėjimą narių ir svečių prisirinko pilna salė. Po darbščių šeiminių, vadovybėje V. Kuzmickienės, paruoštų skanių pietų vyko minėjimo programa.

Programą atidarė ir pirmininkavo Klubo prezidentas Stasys Kuzmickas, pakviesdamas tarti žodį buvusią Dainos Mylėtojų choro mokytoją ir nemažai aukojusią savo tirdso organizuojantis Klubui Adelę Pakalniškienę, dabar gyvenančią Tallahassee, Fl. Pagrindiniu kalbėtoju buvo pakviestas vienas Klubo įkūrėjų, tuo metu buvusių veikiančios LLD 48 kuopos pirmininkas J. P. Mileris, Amerikos pažangiųjų lietuvių visuomeninio judėjimo veteranas.

J. P. Mileris kalboje papasakojo, kaip organizuodamasis Klubas sukėlė \$50 tūkstančių nupirkti žemės sklypą ir pastatą su įrengta sale susirinkimams, parengimams bei kultūrinei veiklai, ypač choro repetitijoms ir p. Kalbėtojas storai akcentavo, kaip žmonės dosniai aukojo ir skolino, kad tik įsigytų nuosavybę, kurios pastogėje nūdien Klubas mini jau 16-ąsias gyvavimo metines.

Po šios akademinės programos dalies, prasidėjo meninė dalis. Pirmininkas prieš publiką išėjo dainuoti visiems gerai pažįstamas, plačiai žinomas neeilinis solistas St. Kuzmickas. Jis padainavo 3 dainas, po kiekvienos buvo publikos palydimas ilgais aplodismentais.

Antroji buvo Gertrūda Račkauskienė, taip pat dainavo solo. Kalbant apie Gertrūdą, tenka pasakyti, kad ji yra viena iškilųjų profesionalių solisčių amerikiečių tarpe. Jos, tikrai, yra ko pasiklausyti! Nenuostabu, kad ir ją salėje publika lydėjo griausmingais aplodismentais ir džiaugėsi savo tarpe ją turinti.

Dainos Mylėtojų choras, faktinai Klubo choras, vadovaujamas Helenos Janulytės, atlikdamas dainos numerius — publiką irgi žavėjo. Buvusieji choristai sėdintys publikoj neapajęgiantys chore dainuoti, netverdami pakilios nuotaikos,

chorui dainuojant — netgi bandė ne vienas chorui pritarti, kad ir nebeskardžiais balsais, bet išlavin-tais.

Kaž kas yra pasakęs, kad visuomeniniame judėjime saviveikla yra judėjimo kraujas, duodantis malonios šilumos. Dainos Mylėtojų choras kaip tik toks ir yra Klubui.

Dėka šiam chorui Klubo veikla aktyvi, nenuobodi, patraukli. Kad tai yra neginčinas faktas, pavyzdžiu gali būti Klubo rengiamieji kas šeštadienį pietūs, nemaža į juos ateina žmonių todėl, kad choras dainuoja dainų. Tenka pasakyti, beveik kas šeštadienį padainuoja susimokęs vis naują, negirdėtą dainelę. Žinoma, tai nuopelnas choro mokytojai Helen Janulytei, visa esybe atsidavusiai choro prestižui. Nelengva jai, kai jau kai kurių choristų balsai karkia, bet ji tą toleruoja, jai svarbu kad žmogus dainuotų, būtų pakilia nuotaika ir daina ilgintų savo gyvenimą.

Helen Janulytė yra Amerikoje gimusi ir augusi. Meilę lietuviškajai dainai ji paveldėjo iš savo motinos. Kaip visuomenės veikėjos ir chorų mokytojos, Janulytės vardas žinomas ir Lietuvoje, kurioje ji yra lankiusis, susipažinusi su ne vienu tarybinu lietuvių menininku. Klubas gali didžiuotis turėdamas tokią pažibą savo tarpe. Jonas

Klubo narių susirinkimas

Lietuvių Vyresniųjų Piliečių klubo narių susirinkimas įvyko kovo 4 dieną. Kaip paprastai, susirinkimą atidarė klubo pirmininkas Stasys Kuzmickas. Liūdnai jis pranešė, kad klubas neteko vieno nario: mirė Max Lahnako. Paprašė vienos minutės tylą atsistojus pagerbti velionies atminimą. Po to, klubo sekretorė Aldona Alekniene perskaitė pračio susirinkimo pro-

[Nukelta į 8 pusl.]

ANNA JOKUBKIENE VĖL SUSIZEIDĖ

Prieš trejus metus po sunkios operacijos Rochester, Minn., klinikoje Anna Jokubkienė vėl rimtai susizeidė trečią kartą. Škart, kovo 4 d. išėjus priešais savo namus pasivaikščioti krito ant šaligatvio ir sutriuškino kairės rankos kaulą, netoli riešo.

Kovo 7 dieną Mercy ligoninėje plačiai žinomas chirurgas ortopedas dr. Sonenberg sudėjo kaulus į vietą. Gipsu suvaržytą ranką turės nešioti mažiausia 8 savaites.

Vil.

[Atkelia iš 7 pusl.]

tokolą. Susirinkusieji protokolą užgyrė kaip jis parašytas. Toliau sekė finansų sekretorės Mary Brennan pranešimas. Ji plačiai papasakojo apie klubo finansų stovį. Su jos patiektais daviniais išdalinė Lee Orand sutiko.

Pagal pirmininko S. Kuzmicko pranešimą, klubas tvarkosi labai gerai, visi darbai atliekami taip, kaip klubo nariai nutaria. Baigdamas pranešimą, padėkojo darbų atlikėjams bei talkininkams.

Papietavus, žinių pranešėja Aldona Alekniene pranešė, jog škart klubiečiai turi nemaža svečių, kaip iš Kanados, New Yorko, Connecticut, Bostono ir iš kitur. Tenka pažymėti, svečiai pietavo drauge su klubiečiais, klausėsi turiningos meninės programos, kurią paruošė Dainos Mylėtojų chorų mokytoja Helen Janulytė.

Programa

Pirmininkas pirmutinę pakvietę padainuoti viešnių Emiliją Ycung. Ji atliko net 4 dainas, akompanuojant Helen Janulytei. Choras šį kartą padainavo 5 dainas. Publika kaip viešniai, taip ir choristams aplovismentų nesigailėjo. Tai neginčijamas faktas, nors saintpetersburgiečiai jau senyvo amžiaus, bet kaip jie, taip ir svečiai lietuviška daina neatsižavi. Žinoma, tai didelis nuopelnas tenka ir choro mokytojai H. Janulytei už gerą choro sumokėjimą ir be atodūsi rūpinimąsi klubo senų žmonių saviaveikla. Už tai pirmininkas, pasibaigus meninei programai nuoširdžiai padėkojo ir mokytojai, ir choristams, taip pat ir viešniai už talkininkavimą pajvairinti programą. Padėkes žodį pirmininkas tarė ir šeiminkams: Violet Kuzmickienei, Helen Habalai ir Blancei Beausingnier, publikai už gausų atsilankymą.

Kaip žinia, klubo choro veteranas Julius Greblikas vasario 14 d. minėjo savo 93-ąsias gimimo metines. Choras jam sudainavo Happy Birthday, Ilgiausių metų ir Valio, valio! Jo sūnus sumokėjo už valgį ir gėrimus. Ačiū jam. Išties, gražu, kad Julius turi tokį gerą sūnų.

Baigiant noriu pranešti, kad kitas klubo narių susirinkimas vyks balandžio 1 dieną 10:30 val. ryto. Pietūs prasidės 12 valandą. Prašau įsidėmėti šią datą ir visi kaip vienas dalyvauti šiame susirinkime.

Be to, įsidėmėkite, kad klubo choro pamokos vyksta kiekvieną penktadienį 1 val. popiet klubo salėje. Kurie mėgstate dainą, malonėkite ateiti ir padėti chorui puoselėti lietuvišką dainą šioje svečių žemėje.

S. K.

TONY URBİKAS LIGONINĖJE

Vargiai kuris pažangietis nežino čia Čikagoje buvusios chorų mokytojos Valerijos vyro Tony Urbiko. Palyginus dar nesenas, bet liga neplenkė ir jo. Prieš kurį laiką jis pradėjo jausti, kad jo virškinimo organai nebeįprastai veikia. Nors čimė konsultuotis gydytoją, bet niekas negelbėjo. Pastaruoju metu čimė kraujuoti ir turėjo atgulti Veterans Administration West Side ligoninėje rimtiems ištyrimams.

Tony Urbikas II Pasaulinio karo metu išėjo savanoriu dirbti jūrininku kariniuose prekybos laivuose, gabenusiuose per vandenį amuniciją ir kitokius reikmenis į frontų zonas. Labai galimas daktas, šis nelengvas ir atsakingas darbas paveikė jo sveikatą. Tačiau tenka laukti, kad bus iširta ligos priežastis ir pastotas jai kelias.

Draugas

TARPE MŪSŲ

— Kaip žinia, Tarptautinė Moters diena yra kovo 8-oji. Lietuvių Moterų Kultūros draugija ją minės kovo 21 dieną visoms žinomoje "Vilnės" salėje, pirmame aukšte. Minėjimo pradžia bus 1 val. po pietų.

Draugijos narės bandykime dalyvauti šiame minėjime, nes tai bus mūsų Tarptautinės Moters dienos minėjimas. Nuo rugsėjo mėnesį vykusio mitingo turime žiemos sezonui susirinkimams paėmusios atostogas. Kovo 21 dieną stenkimės ateiti į "Vilnės" salę, pailsėjusios per žiemą pasidalinsime ir įspūdiškai šnektelsim kaip baigiam leisti žiemą.

Tenka priminti, kad ateidamos atsineškite ir narės knygetes. Finansų sekretorė Isabel Peters priims narines duokles. Patartina tai ir Ex Mainerių klubo narėms bei nariams. Tuoju po kultūričių susirinkimo vyks Ex Mainerių. Tony Litvinas laukia visų.

— Gaila, kad Jono Patecko brolis Alfonsas kamuojaamas sunkios ligos. Brolis jį lanko kasdien, nepaisant baurių žiemos dienų, pūgų. Alfonso adresas: Westshire Retirement and Health Center, 5825 W. Cermak Rd., Cicero, Illinois 60650.

Tuo pačiu metu smagu pažymėti, kad Jono dukterė ištėkėjo, turi vyrą. Tėvas džiaugiasi dukrą išleides į savistovį gyvenimą.

— Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės pastaruoju metu netekę dviejų draugių — Anna Jacobs ir Helen Trusk. Anna mirė sausio 18 d., Helen — vasario 15 d. Abi šios draugės pažangių moterų judėjimo veteranės, daug savo triūso yra atidavusios ir kultūričių veiklai.

Kaip jos buvo populiarios rodė jų laidotuvių, kokias seniai esame matę. Šermentyse buvo gausu žmonių su jomis atsisveikinti. Į kapines lydėjo ilgos automobilių voros.

— Walter Pozer iš Folsom, Pa., rašo, kad kovo 4 dieną Juozas Kazlauskas minėjo 100-ąsias gimimo metines. Apie šį J. Kazlauskos jubiliejų plačiai pažymėjo vietinė angliška spauda ir TV. J. Kazlauskas čia plačiai buvo žinomas kaip aktyvistas už taiką. Kol sveikata lei-

do, jį galima buvo matyti taikos šalininkų mitinguose bei demonstracijose. Sulaukęs senatvės gyvena pas dukrą. Jo adresas: Joseph Kazlauskas, 311 Park Circle, Norwood, PA 19074.

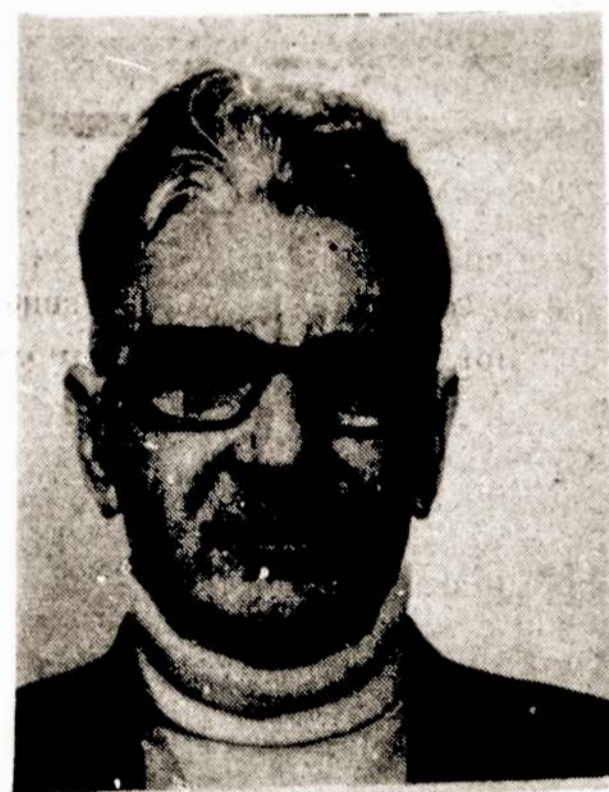
— Seniai nebeatome susirinkimuose bei suėjimuose ALMKD narės Josefinos Sisevičienės. Slegia ją senatvė. Kovo 19 dieną ji minės 98-ąsias gimimo metines. Pasvei-

kinti ją atvirukais adresas: Josephine Sisevich, 3343 S. Lowe Ave., Chicago, IL 60616.

— "Vilnės" skaitytojai ilgai atsimins Marcelę Mažeiką, pastaruosius 6 mėnesius slaugusią savo ir mūsų draugę Anna Jacobs. Dabar Marcelė vėl grįžo gyventi pas savo dukrą, 6837 W. 114th St., Worth, IL 60482. Jos telefonas: 448-5561.

Nellie De Schaaf

PADĖKA

Liudo Kisieliaus, mirusio 1989 metų sausio 14 dieną, našlė Petrė reiškia didelį ačiū visiems jo draugams bei pasijstamiems, dalyvavusiems laidotuviuose, už gėles ir aukas Kanados Vėžio draugijai.

Laikykite šią padėką mano asmenine padėka.

PETRĖ KISIELIUS

PADĖKA

Velionės Helen L. Trusk šeima reiškia didelį ačiū jos visiems giminėms, draugams bei kaimynams, dalyvavusiems šermentyse, reiškusiems mums asmeniškai ir laiškais užuojautas.

Šeima dėkoja velionės anūkiui Fred Matekunas už pasakytą atsiveikimo kalbą prie karsto.

Dėkoja laidotuvių direktoriui Paul Ridikui už patarnavimą kaip šermentinėje, taip ir Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Dėkingi esame Ex Mainerių klubo ir Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narėms už pareiktą atminimą savo draugės velionės Helen L. Trusk.

Didelis ačiū Genevievei Giedraitienei už šermentinėje atsiveikimo su velione metu atitinkamą muziką ir giesmes. Taipgi ačiū grabnešiams už jų patarnavimą.

ALDONA ir CHARLES ZEKAS,
IDA ir CHARLES MATEKUNAS
ir jų šeimos

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Sausio 20 d. sukako 4 metai, kai mirė mano mylima žmona Marija Gabrienė. Niekaip jos negaliu pamiršti, ypač malonių mudviems ilgų ženybinio gyvenimo metų. Visur abu ėjome, važiuojome, džiaugėmės, kentėjome.

Likęs vienas laukiu tos lemtingos dienos, kokios mylima Marija susilaukė 1985 metų sausio 20 d.

Liūdintis vyras ANTANAS GABRYS

MIRUS ANNAI JACOBS — JOKUBAUSKIENEI

(Chicago, Ill.)

Reiškiu gilią užuojautą velionės sūnui Albert, jo žmonai Annai, mirusio sūnaus Frank našlei Olga, anūkam Raymond, Wayne, Frank Jr. ir keturiems proanūkiams, seserėčioms Valerijai Urbikas ir jos vyrui Tony, Lillian Roller ir jos vyrui Ernest, kitiems artimiesiems, draugams bei pažįstamiems.

ANTANAS GABRYS

Vilnis, 1989 m. kovo 16 d.